

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT

ÚSTAV EKONOMIKY

INSTITUTE OF ECONOMICS

VÝVOJ CEN ENERGIÍ V ČESKÉ REPUBLICE A NÁSLEDNÝ DOPAD NA FIRMY A DOMÁCNOSTI

THE DEVELOPMENT OF ENERGY PRICES IN THE CZECH REPUBLIC AND THE SUBSEQUENT IMPACT ON
BUSINESSES AND HOUSEHOLDS

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Bc. Ondřej Hepnar

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Ing. Jiří Luňáček, Ph.D., MBA

BRNO 2025

Zadání diplomové práce

Ústav: Ústav ekonomiky
Student: **Bc. Ondřej Hepnar**
Vedoucí práce: **Ing. Jiří Luňáček, Ph.D., MBA**
Akademický rok: 2024/25
Studijní program: Mezinárodní ekonomika a obchod

Garant studijního programu Vám v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a se Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně zadává diplomovou práci s názvem:

Vývoj cen energií v České republice a následný dopad na firmy a domácnosti

Charakteristika problematiky úkolu:

Úvod
Cíle práce, metody a postupy zpracování
Teoretická východiska práce
Analýza současného stavu
Vlastní návrhy řešení
Závěr
Seznam použité literatury
Přílohy

Cíle, kterých má být dosaženo:

Cílem mojí práce bude identifikovat klíčové faktory, které ovlivňují vývoj cen energií a analýzu jejich dopadů na subjekty v České republice. Součástí řešení ž bude popis relevantních návrhů, které mohou subjekty použít pro vyšší efektivnost nákupních a spotřebních vzorců chování.

Základní literární prameny:

Kislingerová, Eva a kolektiv. Cirkulární ekonomie a ekonomika 3: Cirkularita v době energetické a bezpečnostní krize. Praha: Grada Publishing, 2024. ISBN 978-80-271-7215-3.

Kolektiv autorů. Úvod do liberalizované energetiky: Trh s elektřinou. 2. aktualizované vydání. Praha: Asociace energetických manažerů, 2016. ISBN 978-80-260-9212-4. Rojíček, Marek; Spěváček, Vojtěch; Vejmělek, Jan; Zamrazilová, Eva a Žďárek, Václav.

Maule, Petr a kolektiv. Energetická bezpečnost v aktualizované Státní energetické koncepci České republiky: Úloha rozvoje decentralizovaných energetických zdrojů. Plzeň: Česká fotovoltaická asociace, 2015. ISBN 978-80-906281-0-6.

Vlček, Tomáš a Jirušek, Martin. Na vlnách změny: Česká energetika a geopolitický zlom. Praha: Books & Pipes, 2023. ISBN 978-80-7485-284-8.

Termín odevzdání diplomové práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2024/25

V Brně dne 9.2.2025

L. S.

---

prof. Ing. Tomáš Meluzín, Ph.D.
garant

---

prof. Ing. et Ing. Stanislav Škapa, Ph.D.
děkan

Abstrakt

Diplomová práce analyzuje vývoj cen energií v České republice a jejich dopad na domácnosti a firmy. Pomocí kvalitativního výzkumu na základě polostrukturovaných rozhovorů jsou popsány hlavní adaptační strategie, které respondenti volí v reakci na rostoucí ceny energií. Zjištění ukazují, že domácnosti přistupují k úsporám zejména omezením spotřeby, zatímco firmy více investují do úsporných technologií a optimalizace provozu.

Klíčová slova

ceny energií, energetický trh, domácnosti, firmy, kvalitativní výzkum, adaptační strategie

Abstract

This thesis analyzes the development of energy prices in the Czech Republic and their impact on households and companies. Using qualitative research based on semi-structured interviews, the main adaptation strategies of respondents to rising energy costs are described. The findings show that households mainly save by reducing consumption, while companies invest in energy-saving technologies and operational optimization.

Keywords

energy prices, energy market, households, companies, qualitative research, adaptation strategies

Bibliografická citace

HEPNAR, Ondřej. *Vývoj cen energií v České republice a následný dopad na firmy a domácnosti* [online]. Brno, 2025 [cit. 2025-05-19]. Dostupné z: <https://www.vutbr.cz/studenti/zav-prace/detail/168034>. Diplomová práce. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, Ústav ekonomiky. Vedoucí práce Ing. Jiří Luňáček, Ph.D., MBA.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je původní a zpracoval jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem ve své práci neporušil autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně dne 19. 5. 2025

Bc. Ondřej Hepnar
autor

Poděkování

Velmi rád bych chtěl poděkovat vedoucímu mé diplomové práce panu Ing. Jiřímu Luňáčkovi, Ph.D., MBA za jeho poskytnuté rady a odborný dohled. Dále bych rád poděkoval všem respondentům, kteří se zúčastnili mého výzkumu. A na závěr bych ještě chtěl velmi poděkovat svým rodičům a sestře, kteří mě podporovali během celého mého studia.

Obsah

ÚVOD.....	10
CÍLE PRÁCE, METODY A POSTUPY ZPRACOVÁNÍ	11
1. TEORETICKÁ ČÁST	12
1.1. ENERGETICKÝ TRH V ČR	12
1.2. VÝVOJ CEN ENERGIÍ V ČESKÉ REPUBLICE	16
1.3. GEOPOLITICKÉ VLIVY NA ENERGETICKÝ TRH.....	21
1.4. ENERGETICKÁ CHUDOBA	24
1.5. DOPADY VÝVOJE CEN ENERGIÍ NA DOMÁCNOSTI A FIRMY	26
1.6. OPATŘENÍ A STRATEGIE KE ZMÍRNĚNÍ DOPADŮ ROSTOUCÍCH CEN ENERGIÍ	28
2. VÝVOJ CEN ENERGIÍ – METODICKÁ ČÁST	32
3. VÝVOJ CEN ENERGIÍ – ANALYTICKÁ ČÁST	34
3.1. VÝVOJ CEN ELEKTŘINY V ČR (2020-2025).....	34
3.2. VÝVOJ CEN ZEMNÍHO PLYNU V ČR (2020-2025)	39
4. METODIKA VÝZKUMU	45
4.1. METODIKA VÝZKUMU – DOMÁCNOSTI	46
4.1.1. <i>Cíle projektu a centrální výzkumná otázka</i>	46
4.1.2. <i>Zdrojová data</i>	46
4.1.3. <i>Sběr dat</i>	47
4.1.4. <i>Otázky pro respondenty</i>	48
4.2. METODIKA VÝZKUMU – FIRMY	50
4.2.1. <i>Cíle projektu a centrální výzkumná otázka</i>	50
4.2.2. <i>Zdrojová data</i>	51
4.2.3. <i>Sběr dat</i>	51
4.2.4. <i>Otázky pro respondenty</i>	52
5. ANALÝZA DAT	53
5.1. ANALYTICKÁ ČÁST – DOMÁCNOSTI.....	54
5.1.1. <i>Otázka číslo 1</i>	54
5.1.2. <i>Otázka číslo 2</i>	55
5.1.3. <i>Otázka číslo 3</i>	56
5.1.4. <i>Otázka číslo 4</i>	58
5.1.5. <i>Otázka číslo 5</i>	59
5.1.6. <i>Otázka číslo 6</i>	61
5.1.7. <i>Kategorizace odpovědí</i>	62
5.2. ANALYTICKÁ ČÁST – FIRMY.....	67
5.2.1. <i>Otázka číslo 1</i>	67
5.2.2. <i>Otázka číslo 2</i>	68
5.2.3. <i>Otázka číslo 3</i>	69
5.2.4. <i>Otázka číslo 4</i>	71
5.2.5. <i>Otázka číslo 5</i>	72
5.2.6. <i>Otázka číslo 6</i>	73
5.2.7. <i>Kategorizace odpovědí</i>	75

6. ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ A NÁVRHY ŘEŠENÍ.....	79
6.1. HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ A JEJICH VÝZNAM	79
6.2. NÁVRHY ŘEŠENÍ A DOPORUČENÍ	80
6.3. LIMITY PRÁCE A SMĚŘOVÁNÍ DALŠÍHO VÝZKUMU.....	81
ZÁVĚR	82
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	83
SEZNAM TABULEK.....	87
SEZNAM GRAFŮ	88

Úvod

Vývoj cen energií v posledních letech významně ovlivnil životní úroveň domácností i fungování firem v České republice. Prudké zvýšení cen elektřiny a plynu, ke kterému došlo zejména v letech 2021–2023 v důsledku kombinace globálních tržních tlaků, geopolitických událostí a pandemie COVID-19, přineslo nové výzvy v oblasti energetické bezpečnosti a finanční stability. Tyto události odhalily zranitelnost mnoha skupin obyvatelstva a zároveň zvýraznily nutnost efektivních adaptačních strategií a podpory ze strany státu.

Význam zvoleného tématu podtrhuje skutečnost, že energie tvoří základní složku výdajů většiny domácností i podniků a jsou klíčové pro stabilitu celé ekonomiky. Nestabilita cen energií ovlivňuje nejen každodenní rozpočty, ale i dlouhodobé plánování, investice a celkovou konkurenceschopnost českého hospodářství. S rostoucími nároky na energetickou účinnost, rozvoj obnovitelných zdrojů a potřebu ochrany zranitelných skupin se zvyšuje potřeba komplexně zkoumat nejen příčiny výkyvů, ale i jejich praktické důsledky a možnosti efektivního řešení.

Diplomová práce si klade za cíl analyzovat klíčové faktory ovlivňující vývoj cen energií v ČR a zhodnotit jejich konkrétní dopady na domácnosti a podniky. Zvolený postup kombinuje teoretickou rešerši s empirickým kvalitativním výzkumem, který umožňuje detailněji pochopit reakce a adaptační chování jednotlivých subjektů v době cenových výkyvů. Práce se věnuje nejen popisu vývoje cen a jeho příčin, ale také identifikuje hlavní trendy a bariéry v oblasti spotřeby energií. Na základě zjištěných poznatků nabízí doporučení, která mohou pomoci zvýšit odolnost domácností i firem vůči budoucím cenovým šokům a přispět k rozvoji efektivních opatření.

Cíle práce, metody a postupy zpracování

Cílem této diplomové práce je identifikovat a analyzovat klíčové faktory, které ovlivňují vývoj cen energií v České republice, a zhodnotit jejich dopady na domácnosti a firmy. Práce se dále zaměřuje na popis a vyhodnocení adaptačních strategií, které tyto subjekty přijímají v reakci na proměnlivost cen energií, a navrhuje možná opatření pro zvýšení efektivity jejich nákupního a spotřebního chování. Součástí řešení je i návrh konkrétních doporučení, která mohou přispět ke zvýšení energetické soběstačnosti a finanční odolnosti respondentů.

K dosažení stanovených cílů byla zvolena kombinace teoretického a empirického přístupu. V teoretické části práce je věnována pozornost současnému stavu energetického trhu v České republice, faktorům ovlivňujícím ceny energií a regulačnímu rámci. Tato část vychází z odborné literatury, statistických údajů a aktuálních zdrojů informací z praxe.

Empirická část je založena na kvalitativním výzkumu, konkrétně na polostrukturovaných rozhovorech s vybranými zástupci domácností a firem. Analýza těchto rozhovorů umožnila zachytit konkrétní zkušenosti, postoje a strategie jednotlivých subjektů. Data byla analyzována pomocí otevřeného kódování a následně kategorizována podle hlavních témat a adaptačních mechanismů. Výsledky této analýzy byly dále porovnány s teoretickými poznatky a aktuálním vývojem na trhu.

Práce tak poskytuje komplexní pohled na problematiku vývoje cen energií v České republice z pohledu makroekonomických faktorů i konkrétní praxe domácností a podnikatelských subjektů. Závěrem jsou formulována doporučení a návrhy řešení, která vycházejí z provedeného výzkumu a reflektují potřeby jednotlivých skupin respondentů.

1. Teoretická část

Energetika představuje jeden z pilířů fungování každé moderní ekonomiky. Stabilita a předvídatelnost cen energií je zásadní nejen pro zachování konkurenceschopnosti podnikatelského sektoru, ale i pro zajištění dostupného životního standardu obyvatel. V posledních letech se vývoj cen energií v České republice dostal do centra pozornosti odborné i laické veřejnosti. Hlavními důvody byly výrazné cenové výkyvy, způsobené souběhem několika vnitřních i vnějších faktorů, od geopolitických konfliktů přes tržní mechanismy, až po regulatorní zásahy (Vlček, Jirušek, 2023).

Cílem teoretické části této práce je vytvořit ucelený kontext pro porozumění dynamice cen energií v České republice a analyzovat hlavní faktory, které tento vývoj ovlivňují. Teoretická část nejprve představí strukturu a aktéry českého energetického trhu, včetně úlohy dodavatelů a regulátorů. Následně bude věnována pozornost samotnému vývoji cen energií, přičemž bude reflektován jak domácí kontext, tak mezinárodní srovnání. Zvláštní důraz bude kladen na vliv geopolitických událostí, zejména konfliktu na Ukrajině, a jejich dopad na energetickou bezpečnost České republiky.

Dále se teoretická část zaměří na fenomén energetické chudoby, jenž se stal zvláště aktuálním v důsledku růstu cen. Budou diskutovány sociální i ekonomické dopady drahých energií na domácnosti i firmy a analyzovány adaptační strategie těchto subjektů. V závěrečné části bude představen přehled opatření a strategií, které mohou přispět ke zmírnění negativních dopadů cenových turbulencí, ať už jde o vládní zásahy, technologická řešení nebo nástroje energetického poradenství.

1.1. Energetický trh v ČR

Energetický trh tvoří páteř každé národní ekonomiky, přičemž jeho stabilita a funkčnost přímo ovlivňuje konkurenceschopnost průmyslové produkce, finanční zátěž domácností i kvalitu života obyvatel. V České republice prošel energetický sektor za posledních třicet let zásadní proměnou, od centralizovaného, státem řízeného modelu ke konkurenčnímu prostředí, které je v souladu s principy volného trhu Evropské unie. Tato transformace s sebou přinesla nové výzvy, potřebu regulace a důraz na udržitelnost (Bogdanov et al., 2021).

Tato kapitola se podrobně zaměří na strukturu českého energetického trhu, jeho klíčové aktéry, regulační rámec a typy energií, které tvoří základ energetického mixu České republiky. Cílem je poskytnout komplexní přehled o fungování systému, který zásobuje miliony domácností i podnikatelských subjektů.

Struktura trhu

Energetický trh lze členit do několika základních segmentů, které společně vytvářejí komplexní a na sobě závislý systém. První úroveň je výroba energie, tedy samotná produkce elektřiny a tepla v elektrárnách a dalších zařízeních. Následuje přenos – transport vysokonapěťové elektřiny na velké vzdálenosti přenosovou soustavou. Třetím článkem je distribuce, tedy vedení energie ze sítě k jednotlivým koncovým odběratelům. Poslední složkou je samotný prodej (dodávka) energie, který probíhá na liberalizovaném trhu, kde si odběratel může zvolit dodavatele (Trh s elektřinou, 2016).

V rámci výroby energie hraje v České republice důležitou roli diverzifikace zdrojů. Vedle tradičních uhelných a jaderných elektráren se prosazují obnovitelné zdroje (OZE), jako jsou fotovoltaické a vodní elektrárny. Významně se rozvíjejí také kogenerační jednotky, které kombinují výrobu elektřiny a tepla s vyšší účinností (Šulc, 2015).

Přenosová soustava je v ČR centralizovaně provozována společností ČEPS, a.s., která zajišťuje stabilitu a spolehlivost dodávek elektřiny. Jejím úkolem je rovněž řízení bilance mezi výrobou a spotřebou a zajištění mezistátní výměny energie s okolními státy (Grid, 2022).

Distribuční část je rozdělena mezi několik hlavních subjektů, které mají regionálně vymezenou působnost. Tito distributoři (např. PREDistribuce, E.ON Distribuce, ČEZ Distribuce) provozují nízko a středo napěťové sítě a zajišťují technické připojení koncových odběratelů k síti (Skoblík, 2023).

Na straně dodávek energie působí na trhu desítky dodavatelů, z nichž největší mají dominantní postavení. Liberalizace trhu umožnila vznik konkurenčního prostředí, které mělo přinést výhodnější podmínky pro spotřebitele. Praxe však ukázala, že stabilita dodávek a schopnost řídit rizika jsou stejně důležité jako samotná cena (Trh s elektřinou, 2016).

Hlavní dodavatelé energie

Dominantním hráčem na českém trhu s elektřinou je skupina ČEZ, která je zčásti vlastněna státem (prostřednictvím Ministerstva financí). ČEZ provozuje rozsáhlé portfolio výrobních kapacit, z nichž nejvýznamnější jsou jaderné elektrárny Temelín a Dukovany, ale také tepelné a vodní elektrárny. Firma se aktivně podílí na transformaci české energetiky, investuje do obnovitelných zdrojů a modernizace distribuční infrastruktury. ČEZ zároveň figuruje jako dodavatel energií pro miliony domácností a firem (Linka, Koksč, Bedřich, 2005).

Dalším významným hráčem je společnost E.ON Energie, a.s., která je součástí nadnárodní skupiny E.ON se sídlem v Německu. V České republice působí primárně v jižních regionech a vedle dodávky energií se věnuje i rozvoji infrastruktury pro elektromobilitu a poskytování energetických služeb pro domácnosti i podniky (např. instalace fotovoltaiky, bateriových systémů a chytrého měření) (Pernica, 2019).

Třetím subjektem je Pražská energetika (PRE), která působí především v hlavním městě a jeho okolí. PRE si vybudovala pověst spolehlivého dodavatele, který se zaměřuje nejen na samotné dodávky, ale také na komplexní energetický servis, včetně poradenství a správy energetických zařízení (Kalousek, 2025).

Vedle těchto tradičních subjektů působí na trhu řada alternativních dodavatelů, jejichž obchodní model je založen především na výhodnějších cenách a flexibilnějších podmínkách. Mezi známé značky patřily například Bohemia Energy, Lumius, Centropol nebo MND, avšak v důsledku energetické krize v roce 2021 mnoho těchto subjektů zkrachovalo nebo výrazně omezilo své působení. Tato situace odhalila rizikovitost přehnaně konkurenčních modelů bez dostatečného zajištění energií, což mělo za následek přechod stovek tisíc domácností k tzv. dodavatelům poslední instance (Vlček, Jirušek, 2023).

Role Energetického regulačního úřadu (ERÚ)

Energetický regulační úřad (ERÚ) byl zřízen v roce 2001 zákonem č. 458/2000 Sb. a představuje důležitý prvek dohledu nad energetickým trhem. Jeho hlavním úkolem je zajišťovat rovnováhu mezi zájmy spotřebitelů, dodavatelů a provozovatelů sítí, a zároveň podporovat spravedlivou soutěž a transparentnost trhu (Rada ERÚ, 2017).

Mezi hlavní kompetence ERÚ patří (Deset let, 2011)

- Stanovení regulovaných cen, např. za distribuci elektřiny a plynu, systémové služby a další složky koncové ceny
- Vydávání licencí pro podnikání v energetice (výroba, obchod, distribuce, přenos)
- Kontrola dodržování pravidel hospodářské soutěže a ochrana práv spotřebitelů
- Zprostředkování sporů mezi dodavateli a odběrateli
- Podpora rozvoje obnovitelných zdrojů energie, včetně administrace podpory pro výrobce
- Spolupráce se zahraničními orgány, zejména ACER a Evropskou komisí, při harmonizaci trhu v rámci EU

ERÚ také provozuje databáze cenových srovnávačů, vydává roční zprávy o stavu trhu a připravuje regulační výhledy, které mají za cíl stabilizovat trh a zajistit jeho předvídatelnost (Deset let, 2011).

V době energetické krize v letech 2021–2022 hrál ERÚ významnou roli při ochraně zákazníků před dopady kolapsu alternativních dodavatelů, hlavně prostřednictvím regulace cen v režimu dodavatele poslední instance a podporou legislativních opatření na úrovni vlády (Trávníček, 2025).

Typy energií a jejich podíl v ČR

Energetický mix České republiky je tvořen kombinací několika hlavních zdrojů: jaderná energie, uhlí, zemní plyn, obnovitelné zdroje a menší podíl ropy. Každý z těchto zdrojů má specifickou roli v zásobování energií a jeho využívání se v čase proměňuje (Maule, 2015).

- Jaderná energie tvoří přibližně 35–40 % celkové výroby elektřiny. Česká republika je jednou z mála evropských zemí, která plánuje rozšiřování jaderných kapacit, konkrétně výstavbu nového bloku v Dukovanech. Jaderná energie je vnímána jako stabilní a nízkoemisní zdroj (Maule, 2015).
- Uhlí bylo dlouhá léta dominantním zdrojem, avšak jeho podíl klesá v důsledku ekologických závazků, emisních povolenek a uzavírání zastaralých elektráren. V roce 2022 činil podíl uhlí na výrobě elektřiny cca 38 %, s výhledem postupného snižování na méně než 20 % do roku 2030 (Maule, 2015).

- Zemní plyn má významnou roli v teplárenství, průmyslu a domácnostech. Vzhledem k vysoké závislosti na dovozech (především z Ruska do roku 2022) je plyn považován za zranitelný prvek systému. Po roce 2022 došlo k rychlému přesměrování toků a diverzifikaci zdrojů (např. LNG z USA a Kataru) (Maule, 2015).
- Obnovitelné zdroje energie (OZE) zahrnují solární, vodní, větrné a biomasové zdroje. Jejich celkový podíl na výrobě elektřiny se pohybuje kolem 15 %. Největší rozvoj zažily fotovoltaické elektrárny, a to především díky dotační politice v letech 2009–2011 a následně po roce 2021 v rámci podpory domácích instalací (Maule, 2015).
- Ropa je v rámci výroby elektřiny marginálním zdrojem, ale hraje zásadní roli v dopravě a některých průmyslových sektorech (Maule, 2015).

Vývoj energetického mixu v ČR je ovlivněn nejen trhem, ale i energetickou politikou státu, legislativou EU a mezinárodními závazky v oblasti klimatu. Důraz je kladen na dekarbonizaci, zvyšování energetické účinnosti a rozvoj decentralizovaných řešení, včetně komunitní energetiky (Kislingerová, 2024).

1.2. Vývoj cen energií v České republice

Vývoj cen energií v České republice v období 2020 až 2025 byl poznamenán nebyvalou volatilitou a nejistotou. Po období relativní cenové stability přišel šok v podobě globální pandemie, který byl následován extrémními výkyvy způsobenými geopolitickými krizemi, inflací i selháním některých tržních mechanismů. Tyto proměny zasáhly jak koncové spotřebitele v domácnostech, tak podnikatelské subjekty, které musely reagovat na nárůst provozních nákladů. Cílem této kapitoly je přiblížit hlavní trendy vývoje cen elektřiny a zemního plynu, poukázat na jejich příčiny a zároveň poskytnout kontext srovnáním s jinými členskými státy EU (Kislingerová, 2024).

Vývoj cen elektřiny (2020-2025)

Ceny elektřiny v České republice mezi lety 2020 a 2025 prošly dramatickým vývojem. Zatímco v roce 2020 se ceny pohybovaly na relativně nízké úrovni kolem 50 EUR/MWh na velkoobchodním trhu, již v roce 2021 začalo docházet k nárůstu, který kulminoval v roce 2022. Průměrná burzovní cena elektřiny v tomto roce přesáhla 300 EUR/MWh, což představovalo více než šestinásobný nárůst oproti roku 2020. Tento extrémní růst byl přenesen i na koncové ceny pro domácnosti, kde došlo ke zvýšení tarifů až o desítky procent. O této skutečnosti vypovídá tabulka č. 1.

Tabulka 1 Velkoobchodní ceny elektřiny v letech 2020-2025

Rok	Průměrná cena (EUR/MWh)	Průměrná cena (Kč/MWh)
2020	50,22	1 306
2021	106,69	2 775
2022	308,19	8 020
2023	150,01	3 900
2024	99,37	2 585
2025	99,75	2 595

(Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z O Energetice.cz (2025))

Důvodem takto výrazného zdražení byla kombinace faktorů: prudký nárůst cen emisních povolenek, snížená výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů v důsledku sucha, zvýšená poptávka po elektřině v postpandemickém období, a především geopolitická nestabilita v regionu. Po kulminaci cen v roce 2022 nastal postupný pokles, který však nedosáhl předkrizových hodnot. K mírnému zlevnění přispěla stabilizace na trhu, státní zásahy a částečná diverzifikace zdrojů (O Energetice, 2025).

Z pohledu domácností zůstává elektřina i nadále významnou rozpočtovou položkou, přičemž v roce 2025 se cena ustálila v průměru na úrovni okolo 4,9 Kč/kWh. Změny cen elektřiny měly přímý dopad na chování spotřebitelů, kdy došlo ke zvýšení zájmu o energetické úspory, instalaci solárních panelů a přechod k fixním tarifům (O Energetice.cz, 2025).

Vývoj cen zemního plynu (2020-2025)

Zemní plyn zaznamenal ještě výraznější cenové turbulence než elektřina. V letech 2020 a 2021 se ceny plynu pohybovaly v relativně nízkých hodnotách díky stabilním dodávkám z Ruska a nižší spotřebě v důsledku pandemie. Vše se změnilo v roce 2022, kdy ruská invaze na Ukrajinu dramaticky narušila dodavatelské řetězce a Evropa se dostala do situace akutního nedostatku této komodity (O Energetice.cz, 2025).

V důsledku této situace se ceny plynu na evropských burzách během několika měsíců zvýšily až na čtyřnásobek oproti průměru z předchozích let. Tento šok byl mimořádně citelný i pro Českou republiku, která byla do té doby z více než 90 % závislá na ruském plynu. Nedostatek plynu se promítl do spotřebitelských cen, které v roce 2022 dosáhly

maxima – více než 1 500 Kč/MWh pro domácnosti. Tuto skutečnost lze doložit následující tabulkou č. 2.

Tabulka 2 Velkoobchodní ceny zemního plynu v letech 2020-2025

Rok	Průměrná cena (EUR/MWh)	Průměrná cena (Kč/MWh)
2020	10	260
2021	30	780
2022	120	3 120
2023	60	1 560
2024	42,7	1 113
2025	35,13	915

(Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z O Energetice.cz (2025))

Po kritickém roce 2022 začala Evropská unie aktivně pracovat na přesměrování toků a diverzifikaci dovozu. Díky výstavbě LNG terminálů, dohodám s novými dodavateli a poklesu spotřeby v důsledku šetření došlo k relativní stabilizaci. V roce 2025 se situace vrátila k udržitelnějšímu stavu, i když ceny zůstaly vyšší než v předkrizovém období. Pro mnoho českých domácností však plyn přestal být výhodnou variantou vytápění, což vedlo ke zvýšenému zájmu o tepelná čerpadla a alternativní zdroje (O Energetice.cz, 2025).

Příčiny růstu cen energií (inflace, geopolitické faktory, omezená nabídka, regulace trhu)

Růst cen energií v České republice v období let 2020 až 2022 byl výsledkem souběhu několika významných ekonomických, geopolitických i tržních faktorů. Tato složitá konstelace událostí zasáhla celý evropský energetický trh, přičemž Česká republika, jako silně propojený členský stát EU s vysokou závislostí na vnějších dodavatelích, pocítila dopady velmi intenzivně (Kislingerová, 2024).

Jedním z nejzásadnějších faktorů byl geopolitický vývoj, především ruská invaze na Ukrajinu v únoru 2022. Tato událost způsobila bezprecedentní napětí na evropských trzích s energiemi. Rusko, dosud dominantní dodavatel zemního plynu do Evropy, začalo omezovat export surovin a zároveň byly zavedeny rozsáhlé sankce ze strany Evropské unie. Výsledkem byla panika na trzích, prudký nárůst cen zemního plynu a s ním související růst cen elektřiny, neboť část výroby je přímo či nepřímo navázána na plynové elektrárny (Kislingerová, 2024).

Dalším důležitým faktorem byla inflace, která v letech 2021 a 2022 výrazně zasáhla nejen Českou republiku, ale i zbytek Evropy. Růst cen základních vstupů, materiálů a dopravy se promítl i do energetiky. Vysoká inflace vedla k růstu provozních nákladů dodavatelů energií, kteří tyto náklady přenášeli na koncové spotřebitele. Česká národní banka v reakci na to začala zvyšovat úrokové sazby, čímž sice částečně tlumila poptávku, ale zároveň se zvýšily náklady na financování energetických projektů (Vlček, Jirušek, 2023).

Významnou roli sehrála také omezená nabídka na trzích. Pandemie covidu-19 předcházející krizi vedla k dočasnému utlumení investic do těžby a infrastruktury, což v kombinaci s rychlým postpandemickým oživením způsobilo nerovnováhu mezi poptávkou a nabídkou. V roce 2022 byly zásoby plynu v Evropě před zimní sezónou podprůměrné, což vedlo k dalšímu nárůstu cen a posílení nejistoty na burzách (Vlček, Jirušek, 2023).

V neposlední řadě je třeba zmínit vliv regulace trhu, třeba v oblasti systému obchodování s emisními povolenkami (EU ETS). Prudký nárůst cen těchto povolenek výrazně zdražil výrobu elektřiny z fosilních zdrojů, primárně uhlí, které dosud tvořilo významnou složku českého energetického mixu. Současně byly nastaveny ambiciózní cíle v oblasti podpory obnovitelných zdrojů, jejichž financování se částečně promítl do regulovaných složek cen energií pro koncové zákazníky (Vlček, Jirušek, 2023).

Kombinace uvedených faktorů vedla k bezprecedentnímu nárůstu cen energií, jehož důsledky byly patrné nejen v růstu výdajů domácností, ale také ve zhoršení konkurenceschopnosti českého průmyslu (Vlček, Jirušek, 2023).

Porovnání cen energií v ČR s ostatními zeměmi EU

Cenová hladina energií v České republice v období let 2022–2023 patřila k nejvyšším v rámci celé Evropské unie, a to jak v oblasti elektřiny, tak i zemního plynu. Tento vývoj nebyl zcela ojedinělý, protože vysokým cenám čelily i další státy, především východní a střední Evropy, avšak v případě České republiky se projevila specifická kombinace tržních i strukturálních faktorů, která situaci dále zhoršovala (Statistická ročenka, 2024).

Podle dat Eurostatu (2025) dosáhla v roce 2022 průměrná cena elektřiny pro domácnosti v České republice hodnoty přibližně 0,27 EUR/kWh, což představovalo výrazné meziroční zvýšení a zařadilo Česko mezi pět zemí s nejvyššími cenami elektřiny v EU.

Ve srovnání s evropským průměrem, který činil cca 0,25 EUR/kWh, se tedy Česká republika nacházela nad průměrem, přestože v minulosti patřila spíše ke státům s nižšími cenami.

Tento růst byl způsoben několika faktory. Prvním z nich je struktura ceny, kdy regulované složky tvoří v ČR významný podíl z celkové koncové ceny. Patří sem zejména poplatky za distribuci, systémové služby, podpora obnovitelných zdrojů a další přírůstky, jejichž výše je stanovena Energetickým regulačním úřadem (ERÚ). V některých státech EU, jako například ve Francii nebo Španělsku, přistoupily vlády k dočasnému snížení těchto poplatků, zatímco v České republice k takovému kroku došlo pouze částečně a omezeně (Eurostat, 2025).

Dalším faktorem byla nízká konkurence na trhu po krachu alternativních dodavatelů koncem roku 2021. Tento otřes důvěry vedl k přechodu statisíců odběratelů k dodavatelům poslední instance, jejichž nabídky byly dražší a často postrádaly cenovou stabilitu. Navíc chyběla výraznější státní intervence, která by například zastropovala ceny nebo kompenzovala náklady domácnostem (Kočí, 2023).

U cen zemního plynu se situace vyvíjela obdobně. V roce 2022 patřila Česká republika mezi země s nejvyššími maloobchodními cenami plynu pro domácnosti, přičemž průměrná cena přesáhla 1 500 Kč/MWh, což v přepočtu odpovídalo přibližně 0,06 EUR/kWh. Pro srovnání, v některých západoevropských zemích s přístupem k LNG terminálům (např. Španělsko, Belgie) zůstaly ceny plynu i v krizovém období zatelně nižší (European Commission, 2024).

Z hlediska podnikatelského sektoru se situace v České republice rovněž nevyvíjela příznivě. Podle údajů z roku 2022 se koncové ceny elektřiny pro malé a střední podniky řadily mezi nejvyšší ve střední Evropě. To negativně ovlivnilo konkurenceschopnost firem, nejčastěji v energeticky náročných odvětvích, jako je výroba, hutnictví nebo chemický průmysl (Kislingerová, 2024).

Je zřejmé, že bez systémových zásahů, efektivnější regulace a podpory konkurence na trhu může Česká republika i do budoucna čelit vyšším cenám energií než srovnatelné evropské státy. To podtrhuje význam dobře nastavené státní energetické politiky a důraz na dlouhodobou udržitelnost a stabilitu energetického systému (Kislingerová, 2024).

1.3. Geopolitické vlivy na energetický trh

Vnější politické události a mezinárodní konflikty hrají v oblasti energetiky stále významnější roli. Energetický trh není uzavřeným systémem, ale dynamicky reaguje na změny v globálním prostředí, především na situace ohrožující stabilitu dodávek surovin. Nejvýrazněji se v posledních letech do vývoje cen a dostupnosti energií promítl ozbrojený konflikt na Ukrajině, který v roce 2022 způsobil zásadní otřes nejen v oblasti dodavatelsko-odběratelských vztahů, ale i ve způsobu, jakým členské státy EU přistupují ke své energetické bezpečnosti (Keukeleire, Delreux, 2022).

Cílem této části je analyzovat dopady geopolitických událostí na energetický trh v České republice a v širším evropském kontextu. Pozornost je věnována především vlivu války na Ukrajině, zavedeným sankcím vůči Rusku a jejich důsledkům pro konečné spotřebitele. Dále jsou představeny strategie Evropské unie a České republiky směřující k zajištění energetické bezpečnosti a snížení závislosti na rizikových dodavatelích. Závěrečná část se věnuje diverzifikaci zdrojů energií jako jedné z hlavních odpovědí na současné geopolitické výzvy.

Vliv konfliktu na Ukrajině na energetický trh EU a ČR

Ruská invaze na Ukrajinu v únoru 2022 zásadně ovlivnila energetický trh v Evropské unii (EU) a České republice. Před konfliktem byla EU silně závislá na dovozu ruských fosilních paliv, přičemž přibližně 45 % dovozu zemního plynu pocházelo z Ruska. Po vypuknutí války došlo k prudkému omezení dodávek, což vedlo k dramatickému nárůstu cen energií a zvýšené volatilitě na trzích (Osička, Černochoch, 2022).

V reakci na tuto situaci EU přijala řadu opatření s cílem snížit závislost na ruských energiích a posílit energetickou bezpečnost. Jedním z kroků bylo představení plánu REPowerEU v květnu 2022, jehož cílem je do roku 2027 ukončit dovoz ruského plynu a urychlit přechod na obnovitelné zdroje energie (Osička, Černochoch, 2022).

Dopad sankcí vůči Rusku na ceny energií v ČR

Evropská unie zavedla několik balíčků sankcí proti Rusku, které zahrnovaly omezení dovozu ropy, uhlí a dalších energetických surovin. Tyto sankce měly za cíl omezit finanční prostředky Ruska na financování války, ale též vedly k dalšímu zvýšení cen energií v členských státech, včetně České republiky (Sturm, Menzel, Schmitz, 2022).

V důsledku sankcí a omezení dodávek došlo v ČR k výraznému nárůstu cen elektřiny a plynu. Například ceny elektřiny pro domácnosti vzrostly v roce 2022 na průměrných 0,27 EUR/kWh, což bylo jedno z nejvyšších čísel v EU. Tato situace vedla k nárůstu energetické chudoby a zvýšenému tlaku na domácnosti i podniky (Sturm, Menzel, Schmitz, 2022).

Energetická bezpečnost EU a České republiky (strategie a opatření EU)

V důsledku energetické krize vyvolané konfliktem na Ukrajině přistoupila Evropská unie k posílení své energetické strategie s cílem snížit zranitelnost a závislost na externích dodavatelích, především na Ruské federaci. Jedním z opatření byl program REPowerEU, představený v květnu 2022. Jeho hlavním cílem je ukončit dovoz ruských fosilních paliv do roku 2027 a zároveň urychlit přechod k obnovitelným zdrojům energie. Program se opírá o tři hlavní pilíře: úspory energií, diverzifikaci dodávek a masivní investice do čistých technologií (Mariňák, 2022).

Kromě REPowerEU přijala EU také povinnost členských států zajistit minimální úroveň zásob plynu před zimními obdobími, což má zvýšit odolnost proti možným výpadkům dodávek. Tyto zásoby mají být koordinovány na úrovni celé Unie, aby bylo možné v případě nouze přesměrovat dodávky mezi státy podle potřeby. EU současně zavedla mechanismy společných nákupů plynu, které mají posílit vyjednávací sílu vůči externím dodavatelům a snížit cenové tlaky na trhu. Tyto kroky jsou doprovázeny zpřísněním dohledu nad energetickou infrastrukturou, včetně ochrany před kybernetickými útoky a sabotáží (Mariňák, 2022).

Také Česká republika se v reakci na novou geopolitickou realitu zaměřila na posílení své energetické bezpečnosti. Mezi hlavní priority patřila především diverzifikace dovozních tras a zdrojů plynu, což vedlo k navázání užší spolupráce s Norskem, Nizozemskem nebo Německem v oblasti LNG (zkapalněný zemní plyn). Česká republika začala využívat terminály v zahraničních přístavech (např. v nizozemském Eemshavenu) a posílila kapacity domácích zásobníků plynu. Díky tomu bylo možné zajistit dostatečné objemy plynu pro zimní sezónu 2022/2023 bez přímé závislosti na Rusku (Mariňák, 2022).

Zároveň se česká vláda zaměřila na rozvoj domácí energetické infrastruktury a podporu obnovitelných zdrojů. Významné prostředky byly investovány do modernizace

distribučních sítí, budování nových fotovoltaických a větrných elektráren a podpory decentralizované energetiky (např. komunitní energetika a domácí bateriové systémy). Důležitým nástrojem bylo rovněž posílení strategického rámce. Například prostřednictvím aktualizace Státní energetické koncepce a Národního klimaticko-energetického plánu, které určují směřování české energetiky k větší udržitelnosti, soběstačnosti a odolnosti vůči krizím (Zeman, 2009).

Diverzifikace zdrojů energií jako reakce na geopolitické krize

Diverzifikace energetických zdrojů se v důsledku ruské invaze na Ukrajinu a následné energetické krize stala jedním z pilířů strategie Evropské unie a jejích členských států, včetně České republiky. Zkušenost s jednostrannou závislostí na ruském plynu, která před rokem 2022 tvořila přibližně 40 % celkového dovozu plynu do EU, odhalila zranitelnost stávajícího energetického systému. Reakce na tuto situaci byla okamžitá a strategicky cílená: Evropská komise iniciovala rozsáhlé přesměrování energetických toků, v jehož rámci byl zvýšen dovoz zkapalněného zemního plynu (LNG) ze Spojených států amerických, Kataru, Alžírsko či Nigérie. Vznikly nové dohody, byly posíleny kapacity LNG terminálů a došlo k výrazné modernizaci přístavní a přepravní infrastruktury (O Energetice, 2025).

Tento posun umožnil EU snížit podíl ruského plynu na celkovém dovozu během jediného roku na méně než polovinu. Kromě změny dodavatelů se kladl důraz i na propojení evropských trhů pomocí nových plynovodů, reverzních toků a přeshraniční spolupráce. Tyto kroky vedly k posílení energetické odolnosti, větší flexibilitě při řešení krizových situací a zvýšení vyjednávací pozice vůči externím producentům surovin (Vlček, Jirušek, 2023).

Současně s diverzifikací dovozních tras se významně urychlily investice do obnovitelných zdrojů energie. Evropské státy včetně České republiky začaly masivně podporovat výstavbu nových fotovoltaických a větrných elektráren, s cílem snížit závislost na dovážených palivech a přejít na udržitelnější formy výroby energie. Důležitou roli sehrály také technologie pro akumulaci energie, například bateriové systémy a pilotní projekty vodíkových úložišť, které umožňují stabilizaci sítě a efektivnější využití produkce z nestabilních zdrojů (Vlček, Jirušek, 2023).

V českém kontextu se diverzifikace projevuje podporou domácností a firem při přechodu na nízkoemisní zdroje. Stát zavedl dotační programy jako Nová zelená úsporám, které motivují občany k instalaci fotovoltaických panelů, tepelných čerpadel a dalších úsporných technologií. Tyto investice nejen snižují spotřebu fosilních paliv, ale i přispívají k energetické soběstačnosti, stabilizaci trhu a dlouhodobému snížení energetické zátěže koncových uživatelů. Diverzifikace tak přestala být pouze bezpečnostní otázkou a stala se rovněž motorem modernizace a inovací v evropské energetice (Inovace programu Nová zelená úsporám, 2023).

1.4. Energetická chudoba

Energetická chudoba představuje závažný sociálně-ekonomický problém, který se v posledních letech dostává do popředí zájmu jak na národní, tak evropské úrovni. Tento fenomén odkazuje na situaci, kdy domácnosti nejsou schopny zajistit si dostatečné množství energie pro uspokojení základních životních potřeb, jako je vytápění, ohřev vody, vaření nebo provoz základních domácích spotřebičů, aniž by to výrazně ohrozilo jejich rozpočet. Vlivem růstu cen energií, inflace a nedostatečných příjmů se počet energeticky zranitelných domácností výrazně zvýšil, přičemž tato situace má zásadní dopady na jejich kvalitu života, zdraví i sociální začlenění. Tato kapitola se zaměří na vymezení energetické chudoby, analýzu jejích hlavních příčin a dopadů, a především na zhodnocení nástrojů a politik, které jsou v České republice i v rámci Evropské unie uplatňovány za účelem jejího omezení a prevence (Dvořáčková, 2024).

Definice a ukazatele energetické chudoby

Energetická chudoba se nejčastěji definuje jako neschopnost domácnosti zajistit si dostatečné množství energie pro uspokojení základních potřeb bez nepřiměřené finanční zátěže. Nejčastěji se tento jev týká vytápění obydlí, ohřevu vody, osvětlení a používání spotřebičů. V evropském kontextu je pojem energetické chudoby ukotven v řadě strategických dokumentů, přičemž jeho význam výrazně vzrostl v souvislosti s energetickou krizí po roce 2022 (Kubeček, Burešová, Šafr, 2021).

K identifikaci energeticky chudých domácností se využívá několik ukazatelů. Mezi nejčastější patří podíl výdajů na energie na celkových příjmech domácnosti (tzv. výdajový přístup), pocitová nespokojenost s tepelným komfortem a nemožnost uhradit účty za

energie včas. V Česku se energetická chudoba nejčastěji týká domácností s nízkými příjmy, seniorů, osob se zdravotním znevýhodněním, samoživitelů a obyvatel venkovských oblastí, kde je méně dostupná moderní infrastruktura (Herrero, 2017).

Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí se v roce 2022 ocitlo v riziku energetické chudoby přibližně 20 % českých domácností. Tento údaj se oproti předchozím rokům více než zdvojnásobil, což souviselo s prudkým nárůstem cen energií a současně i s dopady inflace a reálného poklesu příjmů části obyvatelstva (MPSV, 2022).

Sociální důsledky energetické chudoby v domácnostech

Dopady energetické chudoby jsou hluboké a mají jak ekonomický, tak i zdravotní a psychologický charakter. Nedostatečně vytápěné nebo osvětlené domácnosti negativně ovlivňují fyzické zdraví, častější jsou dýchací obtíže, zvýšený výskyt onemocnění z nachlazení, zhoršené podmínky pro osoby s chronickými nemocemi. Dlouhodobé vystavení chladu a vlhkosti může mít vážné následky zejména u seniorů, dětí a osob s oslabenou imunitou (Vlček, Jirušek, 2023).

Z psychologického hlediska se energetická chudoba promítá do zvýšeného stresu, úzkosti a celkového zhoršení kvality života. Domácnosti, které musejí volit mezi zaplacením účtů za energie a nákupem potravin či léků, často upadají do dluhových pastí nebo se sociálně izolují. Zprávy o omezování topení, svícení jen v nezbytných místnostech či odmítání návštěv kvůli studenému bytu nejsou výjimkou (Vlček, Jirušek, 2023).

Energetická chudoba má rovněž dopad na vzdělávání a pracovní možnosti, děti žijící v energeticky chudých domácnostech mají ztížené podmínky pro domácí přípravu, přístup k technologiím a učení v důstojném prostředí. Dospělí zase čelí zhoršené schopnosti seberealizace či hledání zaměstnání, protože nedostatek energie brání běžnému chodu domácnosti (Romero, Linares, López, 2018).

Způsoby řešení a prevence energetické chudoby (příklady z ČR a EU)

Na úrovni Evropské unie i jednotlivých členských států existuje řada nástrojů, které mají za cíl zmírnit dopady energetické chudoby a podpořit prevenci tohoto jevu. EU podporuje cílené dotace, energetické poradenství, modernizaci budov a investice do energetické účinnosti, přičemž tyto nástroje jsou integrovány do Zelené dohody pro Evropu (Green Deal), balíčku Fit for 55 i programu REPowerEU (Vohlídková, 2021).

V České republice funguje nástroj program Nová zelená úsporám Light, který je určen právě pro nízkopříjmové domácnosti. Podporuje zateplení rodinných domů, výměnu oken, instalaci fotovoltaiky či tepelných čerpadel. V roce 2023 byly podmínky rozšířeny tak, aby zahrnovaly i seniory a příjemce příspěvku na bydlení. Program je administrativně zjednodušen a cíleně zaměřen na energeticky zranitelné skupiny (Nová zelená úsporám Light, 2022).

Další formou pomoci jsou mimořádné příspěvky na energie, které vláda vyplácela v období nejvyšších cen, např. v podobě tzv. „úsporného tarifu“. V oblasti prevence hrají důležitou roli poradenské organizace, jako je například Centrum pasivního domu, které poskytují rady ohledně energeticky úsporného chování a efektivního využití dotací (Typltová, 2012).

Na evropské úrovni lze jako dobrý příklad uvést Francii, kde byl zaveden „sociální energetický tarif“ nebo Velkou Británií, kde funguje tzv. Warm Home Discount Scheme. Tyto programy nejenže poskytují finanční podporu, ale také aktivně zapojují domácnosti do snižování spotřeby prostřednictvím vzdělávání a motivace (Typltová, 2012).

1.5. Dopady vývoje cen energií na domácnosti a firmy

Výrazný nárůst cen energií v období let 2021 až 2023 se zásadním způsobem promítl do života domácností i do fungování firem napříč Českou republikou. Prudké cenové výkyvy, často nepředvídatelné a doprovázené nejistotou na trzích, postihly nejen ekonomicky zranitelné skupiny obyvatel, ale také široké spektrum podnikatelských subjektů – od malých živnostníků po velké průmyslové podniky. Energie, dříve vnímaná jako samozřejmý vstup, se v tomto období stala důležitou položkou ovlivňující finanční stabilitu a konkurenceschopnost. Tato kapitola se zaměřuje na analýzu konkrétních dopadů růstu cen energií na domácnosti a firmy, včetně změn v jejich chování, hospodaření a rozhodovacích procesech. Součástí výkladu je rovněž přehled adaptačních strategií, které jednotlivé subjekty volily v reakci na nové podmínky, a to jak z hlediska krátkodobých úspor, tak dlouhodobých investic do energetické efektivity a soběstačnosti (Kislingerová, 2024).

Dopady na domácnosti

Výrazný růst cen energií v letech 2021 až 2023 měl zásadní dopad na chování českých domácností. Mnoho z nich bylo nuceno upravit své spotřební zvyklosti, omezit některé výdaje a přehodnotit dosavadní priority. Nejvýraznějším projevem byl pokles spotřeby elektřiny a plynu, a to hlavně v oblasti vytápění a ohřevu vody. Domácnosti s nižšími příjmy často přistupovaly k drastickým úsporným opatřením, včetně snížení teploty v bytech, omezení užívání spotřebičů nebo odkládání placení záloh a vyúčtování (Kislingerová, 2024).

Změny se projevily i ve způsobu nakupování a plánování výdajů. Energetická nejistota vedla k vyšší míře finanční opatrnosti, růstu zadluženosti a většímu využívání státních podpor (např. příspěvek na bydlení). Rodiče samoživitelé, senioři a osoby se zdravotním znevýhodněním patřili mezi nejvíce ohrožené skupiny. Zhoršení životních podmínek se často promítlo i do kvality bydlení, kdy domácnosti neměly prostředky na údržbu, opravy nebo energetické úpravy domů (Kučera, 2022).

Z hlediska dlouhodobého vývoje však je možné sledovat i pozitivní posun, část domácností začala aktivně hledat způsoby úspor. Vzrůstající zájem o úsporné spotřebiče, tepelná čerpadla nebo fotovoltaiku naznačuje rostoucí povědomí o potřebě energetické soběstačnosti. Důležitou roli sehrály dotační programy, které zprostředkovaly dostupnější přístup k technologiím i poradenství v oblasti efektivního hospodaření s energiemi (Kučera, 2022).

Dopady na firmy

Růst cen energií zasáhl i firemní sektor, a to napříč všemi velikostními i odvětvovými kategoriemi. Největší dopady pocítily energeticky náročné provozy (například ve strojírenství, potravinářství, chemickém a hutním průmyslu). V mnoha případech došlo k významnému růstu provozních nákladů, což se následně promítlo do koncových cen produktů i služeb, poklesu ziskových marží a v krajních případech i k omezení nebo pozastavení výroby (Bulan, 2017).

Menší a střední podniky byly postaveny před dilema, zda promítnout rostoucí náklady do koncových cen, nebo hledat úspory na úkor investic a rozvoje. Řada firem přistoupila k omezení rozpočtů na zaměstnance, marketing či výzkum a vývoj. V extrémních případech

došlo k propouštění zaměstnanců, přesunu výroby do levnějších zahraničních lokalit nebo úplnému ukončení činnosti. Nejistota v oblasti cenových predikcí vedla také ke komplikacím při plánování zakázek a investičních rozhodnutích (Bulan, 2017).

Na druhé straně energetická krize urychlila i některé pozitivní trendy, firmy začaly ve větší míře investovat do energetického managementu, sledování spotřeby, modernizace technologií a snižování energetické náročnosti výroby. Rostoucí ceny energií přiměly podniky zaměřit se na inovace a zlepšování provozní efektivity, a to jak z ekonomických, tak ekologických důvodů (Šulc, 2022).

Typologie adaptace domácností a firem na růst cen energií

Adaptace na růst cen energií probíhala na úrovni domácností i firem v několika základních rovinách. Nejčastějším typem reakce byly okamžité úsporné kroky, snížení spotřeby, omezení využívání některých spotřebičů, zateplení objektů či přechod na levnější zdroje vytápění (např. dřevo nebo pelety). Dalším přístupem byla změna dodavatele energií a přechod na výhodnější tarify, ačkoli po krachu alternativních dodavatelů se míra důvěry v trh s energiemi výrazně snížila (Kohout, 2010).

V delším horizontu se u části domácností a firem prosadila investiční strategie, kdy došlo k pořízení solárních panelů, tepelných čerpadel, rekuperačních jednotek nebo akumulacních systémů. Tato řešení byla často realizována za podpory veřejných dotačních programů a daňových úlev. Zejména ve firemním sektoru se objevily i sofistikovanější přístupy, například jako je monitoring spotřeby, implementace ISO 50001, energetické audity nebo centralizované řízení provozních nákladů (Kohout, 2010).

Z hlediska sociálního dopadu lze pozorovat rozdíly mezi jednotlivými skupinami obyvatelstva a typy podniků. Zatímco ekonomicky silnější subjekty dokázaly reagovat investicemi, zranitelnější skupiny (domácnosti s nízkými příjmy, malé podniky) často reagovaly pouze omezením spotřeby, což mělo i sekundární negativní dopady – na komfort, zdraví, rozvoj a konkurenceschopnost (Navrátilová, Jiříček, Zlámal, 2021).

1.6. Opatření a strategie ke zmírnění dopadů rostoucích cen energií

Růst cen energií v letech 2021 až 2023 přinesl nejen ekonomické a sociální napětí, ale také potřebu hledat účinné nástroje, jak těmto dopadům čelit. Změny zasáhly široké spektrum obyvatelstva i podnikatelských subjektů, a proto se otázka snižování spotřeby,

zajištění dostupnosti energií a podpory energetické soběstačnosti stala prioritou veřejné politiky i individuálního rozhodování. V reakci na tuto situaci vznikla řada regulačních, ekonomických a technických opatření, jejichž cílem bylo ochránit nejzranitelnější skupiny obyvatel, stabilizovat trh a motivovat k dlouhodobé změně chování v oblasti spotřeby energií. Tato kapitola se věnuje jak opatřením přijatým státem, tak konkrétním příkladům z praxe domácností a firem, a zaměřuje se i na klíčovou roli investic a poradenství při přechodu na efektivní a udržitelné energetické hospodaření (Vlček, Jirušek, 2023).

Vládní a regulační opatření v ČR

V reakci na extrémní nárůst cen energií, který zasáhl Českou republiku v letech 2021–2023, přijala vláda řadu opatření zaměřených na zmírnění dopadů na domácnosti i podnikatelský sektor. Základními nástroji byly dočasné regulace cen, přímá finanční podpora a cílené dotační programy (Kislingerová, 2024).

Jedním z nejvýznamnějších zásahů bylo zavedení tzv. úsporného tarifu, který v roce 2022 a částečně i v roce 2023 poskytoval přímou finanční úlevu všem odběratelům energií v podobě slevy na fakturách. Tento nástroj byl kombinován se zastropováním cen elektřiny a plynu pro koncové zákazníky, čímž byla stanovena maximální cena za jednotku energie. Mimo to stát přispíval nízkopříjmovým domácnostem prostřednictvím mimořádného příspěvku na bydlení, jehož výše se dynamicky upravovala podle aktuálních nákladů na energie (Benda et al., 2024).

V oblasti dlouhodobé podpory byla důležitá role programu Nová zelená úsporám, který umožnil realizaci energetických úspor zejména u rodinných domů. Pro zranitelné skupiny byl navíc spuštěn zjednodušený režim Nová zelená úsporám Light, určený seniorům, příjemcům příspěvku na bydlení a lidem se zdravotním znevýhodněním (Inovace programu, 2023).

Praktické příklady strategií úspor energie

Kromě státních opatření se do řešení situace zapojily i samotné domácnosti a firmy, které začaly aktivně zavádět strategii energetických úspor. V domácnostech šlo nejčastěji o snížení teploty vytápění, omezení používání energeticky náročných spotřebičů, přechod na LED osvětlení nebo zateplení oken a dveří svépomocí (Kislingerová, 2024).

Ve firemní sféře se kromě provozních úspor (vytápění, osvětlení, provozní režimy strojů) uplatňovala i optimalizace výrobních procesů, školení zaměstnanců v oblasti úsporného chování a využívání chytrých technologií pro řízení spotřeby (např. systémů EMS – energy management systems). V některých případech došlo ke snížení provozních hodin, přechodu na denní směny nebo sezónní úpravy provozu (Kislingerová, 2024).

Příkladem dobré praxe byla spolupráce podnikatelských subjektů se svazem průmyslu a dopravy nebo regionálními energetickými agenturami, které poskytovaly poradenství a podporu při zavádění úsporných řešení a využívání dotačních titulů (Vlček, Jirušek, 2023).

Investice do energeticky úsporných technologií

Z dlouhodobého hlediska se jako nejefektivnější strategie v boji proti rostoucím cenám energií ukázaly investice do energeticky úsporných technologií. Tyto technologie nejen že snižují náklady na spotřebu energií, ale také zvyšují energetickou soběstačnost jednotlivců, domácností i podniků a přispívají k dosažení ekologických cílů, jako je snižování emisí skleníkových plynů. V období po roce 2021 začala prudce růst poptávka po řešeních, která umožňují dlouhodobou stabilitu výdajů za energie a zároveň zvyšují komfort uživatelů (Haselhuhn, Maule, 2017).

Mezi nejčastěji volené technologie patří fotovoltaické systémy, které umožňují domácnostem i firmám vyrábět vlastní elektrickou energii, čímž výrazně snižují svou závislost na dodavatelích. Obrovský zájem zaznamenalo Ministerstvo životního prostředí v roce 2023, kdy počet podaných žádostí o podporu instalace solárních panelů dosáhl historického maxima. Kromě dostupnosti dotací hrála významnou roli i rostoucí návratnost investic díky vysokým cenám elektřiny a s tím spojenému tlaku na energetickou nezávislost (Haselhuhn, Maule, 2017).

Dalšími hojně využívanými technologiemi byla tepelná čerpadla, která umožňují efektivní vytápění i chlazení objektů s nižší spotřebou primární energie. Dále šlo o zateplování obvodových konstrukcí budov, výměnu oken, instalaci rekuperačních jednotek a v neposlední řadě bateriová úložiště, která umožňují akumulaci vyrobené energie pro pozdější spotřebu, zejména v nočních hodinách nebo v době nízkého slunečního svitu (Haselhuhn, Maule, 2017).

Významné investice probíhaly i ve veřejném a bytovém sektoru, kde došlo k modernizaci kotelen, rekonstrukci výměňkových stanic nebo přechodu na centrální zásobování teplem z obnovitelných zdrojů. Vznikaly rovněž obnovitelné komunitní systémy, jako jsou sdílené solární parky nebo lokální výtopny na biomasu, které posilují principy decentralizace a soběstačnosti na lokální úrovni (Vlček, Jirušek, 2023).

Ani firemní sektor nezůstal pozadu. Podniky ve snaze optimalizovat provozní náklady investovaly do energetických auditů, které jim pomohly identifikovat klíčové oblasti pro úspory. Na základě zjištěných dat byly realizovány kroky jako modernizace výrobních linek, výměna energeticky náročných zařízení či využití odpadního tepla. Důležitou roli hrála i možnost kombinovat národní a evropské dotační zdroje, nebo využít výhodné úvěrové produkty poskytované například prostřednictvím Národní rozvojové banky (Technické a energetické audity, 2012).

Investice do úsporných technologií se tak staly nejen reakcí na aktuální krizi, ale i zásadním krokem ke strukturální proměně české energetiky, která směřuje k vyšší efektivitě, odolnosti a udržitelnosti (Technické a energetické audity, 2012).

Energetické poradenství a jeho role ve snižování spotřeby energií

S rostoucí složitostí energetického trhu a šíří dostupných technologií narostla i potřeba kvalitního energetického poradenství. V České republice tuto službu zajišťují jak státní instituce (např. Státní fond životního prostředí, MŽP), tak neziskové organizace a odborné poradenské společnosti (Bělský, 2022).

Poradenství má důležitou roli v identifikaci vhodných opatření, výpočtu návratnosti investic a orientaci v dostupných dotacích. Umožňuje domácnostem i firmám činit informovaná rozhodnutí a efektivně kombinovat technická řešení s finančními možnostmi. Mezi často řešená témata patří výběr správného zdroje vytápění, optimalizace spotřeby vody a elektřiny nebo plánování rekonstrukcí s důrazem na energetické úspory (Bělský, 2022).

Kvalitní poradenství mimo jiné přispívá k sociálnímu začlenění zranitelných skupin, které by jinak měly problém získat přístup k dotacím nebo moderním technologiím. V rámci programu Nová zelená úsporám Light jsou poradci dokonce vysíláni přímo do domácností, kde pomáhají s výběrem a realizací konkrétních opatření (Bělský, 2022).

2. Vývoj cen energií – metodická část

Tato část práce si neklade za cíl provést kvantitativní výzkum ve smyslu testování hypotéz či statistické inferenční analýzy. Namísto toho se zaměřuje na deskriptivní a analytické zpracování sekundárních dat týkajících se vývoje cen elektrické energie a zemního plynu v České republice v letech 2020–2025. Cílem je prezentovat časové trendy, klíčové cenové skoky, faktory, které tyto změny ovlivnily, a vztáhnout tyto poznatky ke strukturálním a geopolitickým podmínkám. Analýza slouží jako pevný základ pro navazující kvalitativní části práce, jež se věnují konkrétním dopadům na domácnosti a podniky.

Přístup a vymezení analýzy

Analýza pracuje výhradně se sekundárními daty získanými z odborných, věrohodných a veřejně dostupných zdrojů. Nejedná se o analýzu primárních výpovědí či šetření, ale o syntézu dostupných statistických ukazatelů a analytických výstupů, které byly zpracovány pomocí metod popisné statistiky a komparace v časové ose. Při výběru datových zdrojů byl kladen důraz na:

- důvěryhodnost a odbornou autoritu (ERÚ, Eurostat, ČSÚ, MPO),
- časovou konzistenci a možnost meziletého srovnání,
- relevantnost pro podmínky ČR, zejména koncové spotřebitele (domácnosti a firmy),
- možnost mezinárodního srovnání v kontextu EU.

Vzhledem k dynamice vývoje a vysoké míře volatility byly analyzovány nejen absolutní ceny, ale i jejich meziroční změny, volatilita (pomocí směrodatné odchylky), mediány a cenové extrémny.

Datové zdroje a jejich validita

Aby bylo zajištěno co nejvyšší pokrytí a přesnost dat, byly použity následující zdroje:

- Energetický regulační úřad (ERÚ) – oficiální statistiky cen energií, regulované složky, výroční zprávy,
- Eurostat – harmonizovaná data o cenách energií v EU, včetně metodiky sběru,

- Český statistický úřad (ČSÚ) – související makroekonomické ukazatele, inflace, spotřeba,
- Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) – údaje o energetické bilanci a mixu,
- Trading Economics, EEX, OTE – tržní ceny energií, vývoj na burzách,
- Analytické portály (např. oEnergetice.cz) – doplňující interpretace, kontextové informace

Použité metody analýzy

Zvolený přístup se opírá o deskriptivní statistickou analýzu a komparativní syntézu, které byly rozšířeny o analytickou interpretaci v kontextu makroekonomických a geopolitických událostí. Hlavní použité nástroje:

- časové řady průměrných ročních cen (EUR/MWh a Kč/kWh),
- meziroční změny a procentuální nárůsty/poklesy,
- výpočet směrodatné odchylky pro zhodnocení volatility,
- porovnání vývoje mezi elektřinou a plynem (vč. paralelních i odlišných trendů),
- srovnání s EU průměrem – tam, kde byla data dostupná,
- vizualizace pomocí tabulek a grafů – podpořena interpretací, nikoliv opisem.

Důraz byl kladen na propojení číselných údajů s kvalitativním výkladem jejich významu, což umožňuje hlubší porozumění dopadům a posiluje návaznost na další kapitoly.

Logika návaznosti

Výstupy kvantitativní analýzy slouží jako základní rámec pro další části práce – konkrétně pro kvalitativní analýzu dopadů na domácnosti a firmy. Cílem není vytvořit komplexní prediktivní model, ale pochopit vývoj jako součást širších socioekonomických změn, které byly ovlivněny vnějšími šoky, intervencemi státu a reakcemi trhu.

Získané poznatky tak představují důležitý podklad pro zodpovězení výzkumných otázek a pro formulaci praktických doporučení ve finálních částech práce.

3. Vývoj cen energií – analytická část

Tato kapitola přináší podrobnou analýzu vývoje cen elektřiny a plynu v České republice v posledních letech. Zaměřuje se na klíčové faktory ovlivňující cenové pohyby, porovnání jednotlivých období a identifikaci hlavních příčin a dopadů cenových změn. Analytická část rovněž interpretuje získaná data v širším ekonomickém a společenském kontextu a vytváří základ pro následné zhodnocení dopadů na domácnosti a firmy.

3.1. Vývoj cen elektřiny v ČR (2020-2025)

Vývoj cen elektrické energie v České republice mezi lety 2020 a 2025 se nesl ve znamení výrazných výkyvů a nejistoty, která byla důsledkem jak vnitřních tržních dynamik, tak především vnějších událostí s globálním dosahem. Elektřina jako komodita je specifická v tom, že se neuchovává ve větším měřítku a musí být spotřebována prakticky v reálném čase, což činí její tržní cenu citlivou na výkyvy nabídky a poptávky. Toto období přineslo historicky bezprecedentní cenové šoky, které byly vyvolány kombinací pandemických dopadů, geopolitické nestability, inflace a následných státních zásahů.

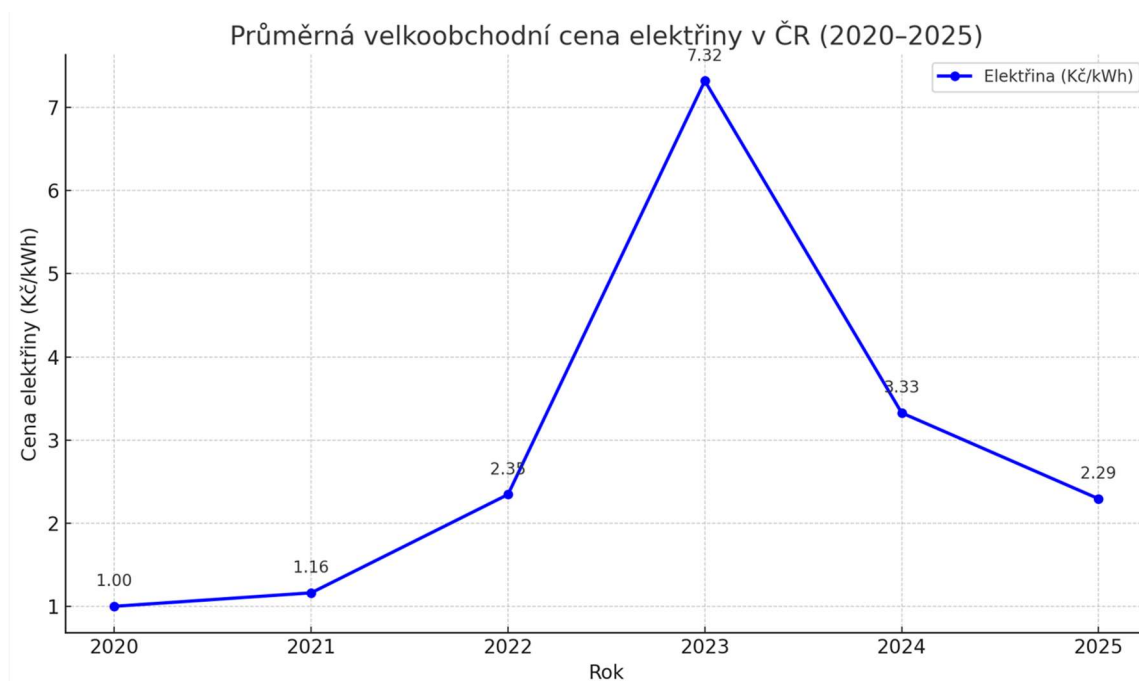
Velkoobchodní ceny elektřiny

Vývoj velkoobchodních cen elektřiny v České republice mezi lety 2021 a 2025 byl silně ovlivněn kombinací vnějších šoků a vnitřní strukturální nepružnosti trhu. V grafu č. 1 je patrný extrémní cenový nárůst mezi roky 2022 a 2023, kdy cena elektřiny dosáhla vrcholu na úrovni 7,32 Kč/kWh, což představuje více než trojnásobek oproti roku 2022 a více než šestinásobek oproti roku 2021 (OTE, 2025).

Za tímto prudkým růstem stojí nejen přímý dopad ruské invaze na Ukrajinu a následná energetická krize, ale také zvýšené náklady na emisní povolenky a selhání některých prvků evropské energetické sítě (např. výpadky francouzské jaderné výroby). Tyto faktory se kumulovaly v roce 2023 do bezprecedentní cenové spirály, která vytvořila tlak na celou strukturu dodavatelského řetězce (Kislingerová, 2024).

Od roku 2024 dochází ke zřetelnému poklesu cen, nicméně ceny zůstávají nad úrovní před krizí, a to i v roce 2025 (2,29 Kč/kWh). Tento vývoj potvrzuje tezi, že trh s elektřinou vykazuje strukturální setrvačnost v návratu k rovnovážným cenám, a je nadále zranitelný vůči vnějším otřesům (EEX, 2025).

Graf 1 Průměrná velkoobchodní cena elektřiny v ČR (2020-2025)

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z EEX, 2025.

Graf ukazuje silnou asymetrii mezi růstem a poklesem cen – nárůst byl rychlý a strmý, zatímco pokles cen je pozvolnější, což odráží rigiditu cenotvorby v koncovém segmentu a setrvačnost smluvních vztahů na trhu s elektřinou.

Cenový vrchol v roce 2023 je třeba vnímat nejen jako tržní událost, ale jako společenský stresor, který významně ovlivnil rozpočtovou strukturu domácností a investiční strategie firem, což bude dále rozvedeno v navazujících kapitolách

Klesající trend od roku 2023 může indikovat nástup nové rovnováhy, pravděpodobně za vyšších průměrných cen, což odpovídá transformaci energetického mixu směrem k decentralizaci a OZE.

Tabulka 3 Průměrné velkoobchodní ceny elektřiny v ČR v letech 2020-2025

Rok	Průměrná cena (EUR/MWh)	Meziroční změna (%)
2020	40	—
2021	80	100,00 %
2022	200	150,00 %
2023	120	-40,00 %
2024	95	-20,80 %

2025*	93,63	-1,40 %
-------	-------	---------

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z OTE (2025)

Tak, jako výše uvedený graf, i tato tabulka přehledně znázorňuje vývoj průměrných velkoobchodních cen elektřiny v České republice v období 2020–2025. Nejvýraznější cenový nárůst byl zaznamenán v letech 2021 a 2022, kdy došlo ke skokovému zdvojnásobení ceny (meziročně o 100 %) a následně k jejímu dalšímu růstu o 150 %, což vyústilo v rekordní hodnotu 200 EUR/MWh v roce 2022. Tento dramatický nárůst byl výsledkem kombinace několika faktorů – zejména geopolitického napětí spojeného s válkou na Ukrajině, růstu cen emisních povolenek a zvyšující se poptávkou po elektřině v postpandemickém období (Kislingerová, 2024).

Rok 2023 přinesl určité uklidnění trhu, přičemž cena poklesla o 40 %, nicméně zůstala nad úrovní předchozích let. V následujících dvou letech (2024 a 2025) dochází ke zpomalení tohoto poklesu, což může naznačovat stabilizaci trhu na nové – vyšší – cenové hladině. Uvedené hodnoty ukazují nejen na cyklický charakter vývoje, ale i na strukturální změny v evropské energetice, které ovlivňují cenovou tvorbu (O Energetice, 2025).

Z analytického hlediska je důležité upozornit na asymetrii mezi tempem růstu a poklesu cen. Zatímco nárůst v letech 2021–2022 byl prudký a skokový, následné snižování cen probíhá postupně, což potvrzuje obecnou charakteristiku energetického trhu – rychlá eskalace v krizových obdobích a pomalejší návrat k rovnováze. Tato dynamika má zásadní dopad na rozpočty odběratelů i na strategii dodavatelů, a stává se jedním z argumentů pro transformaci energetické politiky směrem k větší odolnosti a predikovatelnosti cen (O Energetice, 2025).

Maloobchodní ceny pro domácnosti a firmy

Zatímco výkyvy ve velkoobchodních cenách ovlivňují především dodavatele a velké odběratele, koncoví uživatelé – zejména domácnosti a malé podniky – čelí důsledkům těchto změn skrze tzv. maloobchodní ceny. Ty zahrnují nejen silovou elektřinu, ale také regulované složky, mezi které patří distribuční poplatky, systémové služby, příspěvky na podporu obnovitelných zdrojů, poplatky za činnost operátora trhu (OTE) a daně (včetně DPH). Regulované složky tvoří běžně až 50 % výsledné ceny, což do určité míry tlumí

přímé přenesení burzovní volatility na konečné spotřebitele (Český statistický úřad, 2025).

Až do roku 2021 se průměrné maloobchodní ceny zvyšovaly spíše pozvolna. Situace se však dramaticky změnila v roce 2022, kdy došlo k prudkému nárůstu silové složky ceny elektřiny. Výsledkem byl výrazný cenový skok, přičemž koncová cena pro domácnosti přesáhla v některých případech hranici 7 Kč/kWh. Vláda České republiky reagovala zavedením cenových stropů, které od listopadu 2022 limitovaly cenu silové elektřiny pro domácnosti a malé firmy na 6 Kč/kWh včetně DPH. Tato opatření byla kompenzována státní podporou směrem k dodavatelům a měla krátkodobý charakter (Český statistický úřad, 2025).

S nástupem roku 2023 se v důsledku stabilizace velkoobchodních trhů, lepší regulace a mírného poklesu spotřeby začaly ceny pro konečné uživatele opět snižovat. Podle údajů Energetického regulačního úřadu klesla průměrná cena v roce 2024 na přibližně 4,90 Kč/kWh a pro rok 2025 se očekává další pokles na hodnotu kolem 4,40 Kč/kWh. Tento trend je podporován nejen zlepšením tržní situace, ale také rostoucí konkurencí mezi dodavateli, tlakem na transparentnost ceníků a investicemi spotřebitelů do energetické efektivity (Energetický regulační úřad, 2025).

Tabulka 4 Průměrné maloobchodní ceny elektřiny pro domácnosti v ČR (2020-2025)

Rok	Průměrná cena (Kč/kWh)	Meziroční změna (%)
2020	4,5	—
2021	4,8	6,70 %
2022	6	25,00 %
2023	5,5	-8,30 %
2024	4,9	-10,90 %
2025*	4,4	-10,20 %

(Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ERÚ (2025))

Meziroční změny a hlavní příčiny

V uvedeném období lze identifikovat čtyři klíčové zlomové body ve vývoji maloobchodních cen:

- 2020: Nízké ceny v důsledku poklesu poptávky během pandemie COVID-19, nadbytek kapacit a utlumená ekonomická aktivita.
- 2021: Oživení ekonomiky, rostoucí poptávka a nárůst cen emisních povolenek vedly k prvnímu výraznějšímu navýšení.
- 2022: Vrchol krize – vliv války na Ukrajině, panika na energetických trzích, rekordní ceny na burze.
- 2023–2025: Stabilizace díky intervencím státu, úsporám v domácnostech, vyššímu využití obnovitelných zdrojů a nižší poptávce.

Lze pozorovat, že reakce maloobchodních cen na velkoobchodní výkyvy je zpožděná, ale výrazná. Zatímco regulované složky působí jako cenový tlumič, samotná silová elektřina má dostatečnou váhu na to, aby způsobila zásadní dopady na rozpočty domácností.

Dále je zjevné, že zásahy veřejné správy (cenové stropy, úsporný tarif, podpora zateplování a OZE) sehrály důležitou roli při zvládnutí krize. Avšak tyto zásahy nemohou nahradit dlouhodobá strukturální řešení, jako je decentralizace výroby, investice do komunitní energetiky a zvyšování energetické soběstačnosti domácností (OTE, 2025).

Interpretace výsledků

Výsledky kvantitativní analýzy potvrzují vysokou citlivost trhu s elektřinou na externí události a odhalují, jak se volatilita na velkoobchodní úrovni propisuje do reálných cen pro domácnosti a firmy. Nejzásadnější dopad byl zaznamenán v roce 2022, kdy extrémní nárůst cen ovlivnil životní úroveň mnoha domácností a provozní schopnosti firem. Tento vývoj vedl ke zvýšené poptávce po úsporných opatřeních, jako je instalace fotovoltaiky, změna dodavatelů, přechod na fixované tarify či omezení spotřeby.

Z hlediska firemního sektoru bylo nutné přehodnotit provozní náklady, zavést monitoring spotřeby a přijmout opatření vedoucí ke snižování energetické náročnosti výroby. Vývoj zároveň ukazuje významnou roli státu – jak z hlediska krizového řízení (cenové stropy), tak v oblasti dlouhodobých investičních stimulů (např. Nová zelená úsporám).

Do budoucna lze očekávat pokračující tlak na stabilizaci trhu a důraz na energetickou soběstačnost, decentralizaci výroby a vyšší podíl obnovitelných zdrojů. Analýza ukazuje,

že cenový vývoj není pouze otázkou trhu, ale zásadním způsobem souvisí s energetickou politikou, bezpečností a technologickým rozvojem.

3.2. Vývoj cen zemního plynu v ČR (2020-2025)

Zemní plyn představuje jednu z energetických surovin v českém hospodářství a jeho cenový vývoj má přímý dopad na náklady domácností, průmyslu i veřejného sektoru. Období let 2020 až 2025 bylo pro trh se zemním plynem mimořádně turbulentní. Ceny této komodity prošly prudkými výkyvy, které byly způsobeny nejen dynamikou nabídky a poptávky, ale především globálními událostmi – v čele s ozbrojeným konfliktem na Ukrajině a omezením dodávek plynu z Ruské federace. Tato část práce se zaměřuje na podrobnou kvantitativní analýzu vývoje cen zemního plynu v České republice, a to jak na velkoobchodní úrovni, tak z pohledu koncových spotřebitelů. Zvláštní důraz je kladen na meziroční změny, příčiny cenových šoků a srovnání s vývojem cen elektrické energie.

Velkoobchodní ceny zemního plynu

Vývoj velkoobchodních cen zemního plynu v České republice v období 2021 až 2025 se vyznačuje výraznou volatilitu a silnou citlivostí na externí šoky. Na základě dat prezentovaných v grafu č. 2 lze konstatovat, že ceny plynu vykazovaly v tomto období dynamické výkyvy, které přímo reflektovaly geopolitickou situaci, změny v dodavatelských tocích a tržní nejistotu.

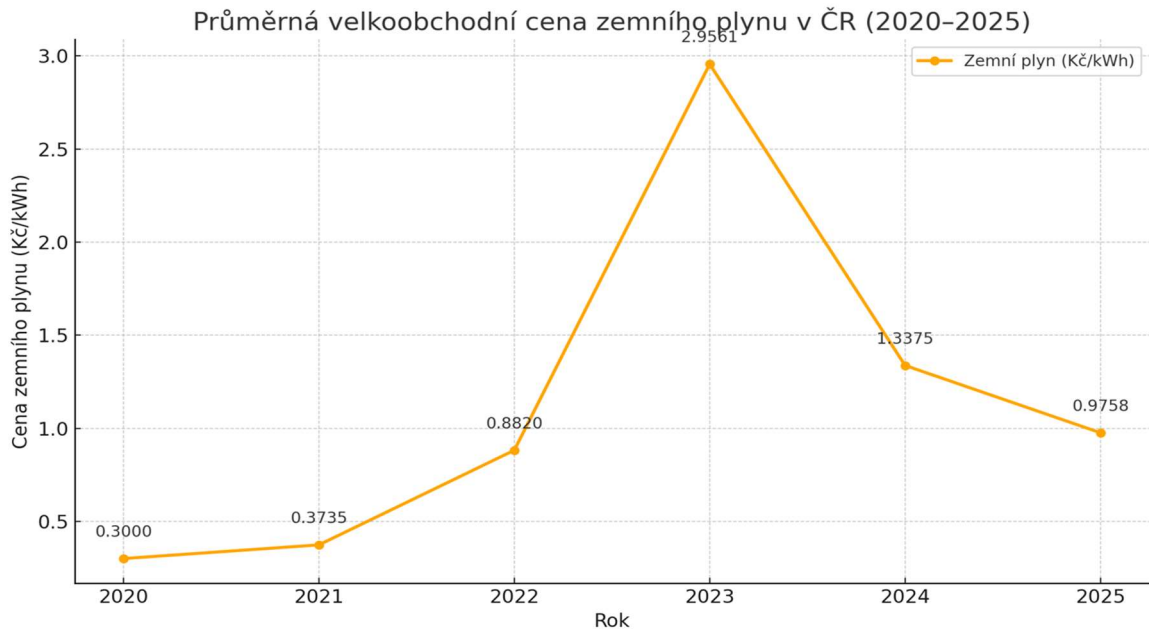
V roce 2021 se cena zemního plynu pohybovala kolem 0,3735 Kč/kWh, což odpovídá období mírného ekonomického oživení po pandemickém poklesu. Rok 2022 však přinesl výrazný nárůst cen, kdy se průměrná velkoobchodní cena téměř ztrojnásobila na 0,8820 Kč/kWh. Tento růst byl důsledkem narušení evropské energetické bezpečnosti, především v reakci na ruskou agresi vůči Ukrajině, která vedla k omezení dodávek plynu a panice na evropských trzích (Trading Economics, 2025).

Vrchol cenové krize nastal v roce 2023, kdy cena zemního plynu dosáhla 2,9561 Kč/kWh, tedy přibližně osmkrát vyšší úroveň než v roce 2021. Jednalo se o bezprecedentní cenový skok, který reflektoval akutní nedostatek suroviny, výpadky v infrastruktuře a zvýšenou konkurenci mezi evropskými státy o nové LNG dodávky (O Energetice, 2025).

Od roku 2024 lze pozorovat trvalejší sestupný trend, kdy cena poklesla na 1,3375 Kč/kWh, a v roce 2025 dále na 0,9758 Kč/kWh. Tento vývoj je důsledkem stabilizace

trhu, větší flexibility v logistice (včetně LNG importu), a strategického naplňování zásobníků v kombinaci s mírnějšími zimními obdobími a poklesem poptávky (Statistická ročenka, 2024).

Graf 2 Průměrná velkoobchodní cena zemního plynu v ČR (2020-2025)

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z EEX, 2025.

Vývoj cen ukazuje, že trh se zemním plynem je extrémně reaktivní vůči geopolitickému vývoji, přičemž zároveň disponuje relativně vysokou schopností adaptace. Na rozdíl od jiných energetických komodit umožňuje plyn efektivní skladování a přesměrování dodávek, což přispívá k rychlejší stabilizaci po krizi. V tomto kontextu hrály klíčovou roli také evropské zásahy – např. zvyšování kapacity LNG terminálů, diverzifikace zdrojů (USA, Katar, Alžírsko) a aktivní regulace spotřeby (Vlček, Jirušek, 2023).

Z hlediska domácího trhu představoval rok 2023 zásadní bod zlomu, který vyvolal změny v přístupu k nákupu suroviny, smluvním vztahům i strukturování rizik u velkých odběratelů. Návrat k cenám nižším než 1 Kč/kWh v roce 2025 značí obnovení důvěry trhu, avšak na nové úrovni, která je i nadále ovlivňována strukturálními faktory – např. přechodem k nízkouhlíkovým zdrojům a poklesem dlouhodobé závislosti na fosilních palivech (O Energetice, 2025).

Maloobchodní ceny zemního plynu pro domácnosti a firmy

Maloobchodní ceny zemního plynu pro konečné spotřebitele, tedy domácnosti a firmy, byly ovlivněny nejen vývojem velkoobchodních cen, ale také regulovanými složkami stanovenými Energetickým regulačním úřadem (ERÚ). Průměrné ceny pro domácnosti včetně DPH se v jednotlivých letech vyvíjely následovně:

Tabulka 5 Průměrné maloobchodní ceny zemního plynu pro domácnosti v ČR (2020-2025)

Rok	Průměrná cena (Kč/kWh)	Meziroční změna (%)
2020	1,5	—
2021	1,8	20,00%
2022	3	66,70%
2023	2,5	-16,70%
2024	2	-20,00%
2025	1,8	-10,00%

(Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z O Energetice (2025))

V roce 2022 došlo k výraznému nárůstu cen pro domácnosti, což bylo důsledkem přenesení vysokých velkoobchodních cen na koncové spotřebitele. V reakci na to vláda zavedla cenové stropy a další podpůrná opatření, která přispěla ke snížení cen v následujících letech. V roce 2025 se očekává další pokles průměrné ceny na 1,80 Kč/kWh.

Klíčové události ovlivňující vývoj cen

Vývoj cen zemního plynu v České republice v letech 2020 až 2025 byl silně ovlivněn kombinací ekonomických, geopolitických i strukturálních faktorů. V jednotlivých obdobích sehrály roli různé události, které výrazně ovlivnily jak nabídku, tak poptávku a tím i výslednou tržní cenu plynu.

V letech 2020 až 2021 panovala relativní cenová stabilita. Rok 2020 byl ovlivněn celosvětovou pandemií onemocnění COVID-19, která vedla ke zpomalení ekonomické aktivity a poklesu poptávky po zemním plynu v celé Evropě. Díky nadbytečným zásobám a nižší spotřebě se ceny držely na velmi nízké úrovni. Tento stav se však začal měnit s ekonomickým oživením v roce 2021. Poptávka začala opět stoupat, což spolu s rostoucími náklady na emise CO₂ a omezenou dostupností některých dodávek způsobilo první znatelnější růst cen (O Energetice, 2025).

Rok 2022 představuje zásadní zlom. Po vypuknutí ozbrojeného konfliktu na Ukrajině došlo k prudkému omezení dodávek plynu z Ruské federace do Evropy. Rusko, které bylo do té doby klíčovým dodavatelem plynu pro většinu zemí EU včetně České republiky, začalo omezovat tok plynu přes plynovody Nord Stream a Jamal, což vedlo k narušení energetické bezpečnosti a panice na trzích. Tato situace byla navíc umocněna nízkým stavem zásobníků a vysokou poptávkou po plynu pro výrobu elektřiny v důsledku sucha a výpadků jiných zdrojů. Výsledkem byl rekordní nárůst cen plynu na evropských burzách, který se přímo promítl i do českého trhu (Pereira et al., 2022).

Od roku 2023 se začala situace postupně uklidňovat. Evropské státy přistoupily k aktivnímu plnění plynových zásobníků, diverzifikaci dodávek (zejména prostřednictvím LNG terminálů) a koordinovanému snižování spotřeby. V České republice hrály roli i státní intervence, včetně cenových stropů a podpory přechodu k alternativním zdrojům vytápění. V důsledku těchto opatření došlo ke snížení cen, a to i přes trvající nejistotu na mezinárodní scéně. V období let 2023 až 2025 ceny postupně klesaly, i když se nevrátily na předpandemickou úroveň (Vlček, Jirušek, 2023).

Porovnání s vývojem cen elektřiny

Při srovnání vývoje cen zemního plynu a elektrické energie v České republice v období 2020 až 2025 lze identifikovat několik společných rysů, ale zároveň i významné rozdíly ve způsobu, jakým obě komodity reagovaly na vnější šoky. Z hlediska obecného trendu lze říci, že u obou energií došlo k dramatickému nárůstu cen v roce 2022, přičemž příčinou byla především energetická krize vyvolaná omezením dodávek z Ruska a panikou na trzích. Rok 2022 tak představoval vrchol cenové volatility u obou sledovaných komodit.

Rozdíly však nastávají ve fázi následného vývoje. Zatímco ceny elektřiny zůstaly po roce 2022 na zvýšené úrovni a jejich pokles byl pomalejší a méně výrazný, ceny zemního plynu se stabilizovaly rychleji. Průměrné velkoobchodní ceny plynu se mezi lety 2023 a 2025 propadly přibližně na třetinu hodnot z krizového roku 2022, zatímco ceny elektřiny v témže období klesly zhruba o polovinu. Tato skutečnost odráží větší flexibilitu trhu se zemním plynem – na rozdíl od elektřiny může být plyn efektivně skladován, obchodován v kapalné podobě (LNG) a rychle přesměrováván mezi regiony.

Trh s elektřinou je v tomto ohledu méně pružný, neboť výroba i spotřeba musí být v rovnováze v reálném čase. Dále je třeba zmínit, že část vysokých nákladů na výrobu elektřiny v roce 2022 souvisela právě s drahým plynem používaným v paroplynových elektrárnách – tedy s efektem přenesení ceny plynu do ceny elektřiny. V důsledku toho byl vývoj cen těchto dvou komodit úzce provázaný, ačkoliv jejich stabilizační křivky měly odlišné tempo a rozsah.

Shrnutí a syntéza zjištění

Energetický trh v České republice prošel v období 2020–2025 výraznou transformací, vyvolanou bezprecedentními cenovými výkyvy a strukturálními změnami v důsledku geopolitických, klimatických a tržních tlaků. Vývoj obou klíčových komodit – elektřiny a zemního plynu – lze charakterizovat obdobným scénářem: po období relativní stability následoval prudký cenový šok, kulminující v roce 2022, a poté pozvolná stabilizace.

Rok 2022 představuje zlomový bod. Invaze Ruské federace na Ukrajinu a následné omezení exportu surovin do EU vedly k rozkladu stávajících dodavatelských řetězců. To vyústilo ve skokové zvýšení velkoobchodních cen – plyn i elektřina dosáhly historických maxim. Zásadní roli sehrál také růst cen emisních povolenek, narušená výroba z obnovitelných zdrojů a rostoucí poptávka v souvislosti s postpandemickým oživením. Výsledkem byla kombinovaná cenová spirála, která výrazně zasáhla konečné spotřebitele i průmysl.

Přestože byly obě komodity zasaženy obdobnými šoky, jejich tržní dynamika se lišila. Trh se zemním plynem prokázal vyšší míru flexibility – díky možnosti skladování a diverzifikaci dodavatelů došlo již v roce 2023 ke zdatnému poklesu cen. Naproti tomu elektřina vykazovala vyšší cenovou setrvačnost, a to zejména v maloobchodních cenách, které zůstaly zvýšené i po odeznění krizových faktorů.

Zásadní dopady se promítly do každodenního života domácností i strategického fungování firem. Růst nákladů na energie vedl k nárůstu energetické chudoby, poklesu reálných příjmů a nutnosti adaptačních opatření. Domácnosti reagovaly především snahou o úspory a využitím podpory státu – např. formou cenových stropů, dotačních programů či investic do úsporných technologií. Firmy čelily tlaku na restrukturalizaci nákladů, optimalizaci spotřeby, případně přesun části výroby do stabilnějších jurisdikcí.

Na makroúrovni krize akcelerovala evropskou energetickou transformaci. Do popředí se dostaly otázky soběstačnosti, decentralizace výroby, posilování kapacit obnovitelných zdrojů a kritické infrastruktury. Významnou roli sehrál import LNG, rozvoj komunitní energetiky a aktualizace národních klimaticko-energetických plánů.

S vysokou mírou jistoty lze konstatovat, že zkušenost s cenovým šokem z let 2021–2022 vedla k zásadnímu přehodnocení energetické politiky. V budoucnosti bude třeba čelit nejen tržní nestabilitě, ale i dalším potenciálním krizím – a to prostřednictvím prediktivního řízení rizik, investic do odolnosti systému a posilování energetické bezpečnosti včetně mezinárodní spolupráce.

4. Metodika výzkumu

Tato kapitola popisuje metodický přístup zvolený pro realizaci diplomové práce. Výzkum je založen na induktivní kvalitativní metodologii, jejímž cílem je porozumět dopadům růstu cen energií na různé skupiny respondentů v České republice, konkrétně na domácnosti a firmy. Kvalitativní přístup umožňuje podrobně zachytit individuální zkušenosti, postoje a strategie přizpůsobení se změnám na energetickém trhu.

V úvodu kapitoly jsou stručně shrnuty obecné principy kvalitativního výzkumu aplikovaného v této práci. Následující podkapitoly detailně rozpracovávají metodiku zvláště pro výzkum mezi domácnostmi a zvláště pro výzkum mezi firmami. Toto členění umožňuje reflektovat specifika obou skupin respondentů a zajistit transparentnost i srovnatelnost výzkumného postupu.

Celkem se výzkumu zúčastnilo 20 domácností a 6 firem. Zvolený počet respondentů byl dostatečný pro dosažení datové saturace, tedy stavu, kdy další rozhovory již nepřinášely nové významné poznatky. Toto množství je v souladu s doporučeními pro kvalitativní výzkum zaměřený na hloubkovou analýzu postojů a zkušeností.

4.1. Metodika výzkumu – domácnosti

Tato část vymezuje metodický postup uplatněný při výzkumu mezi domácnostmi. Pro výběr respondentů byl využit kombinovaný přístup účelového vzorkování (purposive sampling) a následně i snowball sampling. Klíčovými kritérii výběru byly typ bydlení, lokalita a příjem domácnosti. Respondenty jsem cíleně oslovil tak, aby vzorek zahrnoval různorodé domácnosti z různých regionů, s různými věkovými i příjmovými charakteristikami. V případě nedostatku vhodných respondentů byla využita metoda snowball sampling, kdy byli doporučeni další účastníci stávajícími respondenty, přičemž byla zachována snaha o maximální diverzifikaci vzorku.

Sběr dat probíhal formou polostrukturovaných rozhovorů s předem připravenými otázkami a možností klást doplňující dotazy dle průběhu rozhovoru. Před zahájením rozhovorů byli všichni respondenti informováni o anonymitě výzkumu, cílech práce a byla získána jejich souhlas se záznamem odpovědí (písemně a/nebo formou zvukového záznamu). Výsledky byly dále zpracovávány anonymizovaně.

4.1.1. Cíle projektu a centrální výzkumná otázka

Cílem této části je analyzovat, jakým způsobem rostoucí ceny energií ovlivňují české domácnosti a jaké důsledky to má pro jejich ekonomickou situaci, spotřebitelské chování a strategie přizpůsobení.

Projekt se zaměřuje na identifikaci konkrétních dopadů růstu cen energií, a to jak v oblasti finančních výdajů domácností, tak i v oblasti jejich běžného fungování. Dále se soustředí na způsoby, jak se domácnosti přizpůsobují novým podmínkám a jaká opatření přijímají ke snížení spotřeby energií.

Dalším cílem je posoudit vnímání vládních opatření ze strany domácností a zjistit, do jaké míry považují státní zásahy za přínosné při zvládnání rostoucích nákladů na energie. V neposlední řadě projekt zkoumá, jak domácnosti vnímají budoucí vývoj cen energií a jak se na něj připravují.

Centrální výzkumná otázka: *Jak ovlivňují ceny energií české domácnosti?*

4.1.2. Zdrojová data

Abych docílil co nejkvalitnějších výsledků, tak jsem se rozhodl, že se, v rámci možností, pokusím vytvořit vhodný diverzifikovaný vzorek respondentů. Stanovil jsem si 3

základní kategorie, podle kterých jsem respondenty vybíral. A to na základě typu bydlení (dům nebo byt), lokalita (město nebo venkov – mimo velká města, cca nad 10 000 obyvatel) a příjem domácnosti. Za podprůměrný příjem byla považována úroveň nižší než celorepublikový mediánový ekvivalizovaný příjem domácností dle dat ČSÚ. Naopak za nadprůměrný příjem byla označena úroveň nad touto hodnotou. Toto rozlišení umožnilo vystihnout dopady cen energií na různé příjmové skupiny napříč Českou republikou, bez ohledu na regionální odlišnosti.

Skladba respondentů podle těchto kritérií je zobrazena níže v tabulce číslo jedna. Také jsem se snažil o diverzitu mezi pohlavími respondentů a věkem. Co se týče pohlaví, tak byl poměr mezi respondenty 50 % a 50 % (muži, ženy). Ve věkových skupinách byli respondenti v kategoriích do 35 let (20 %), 35-65 (65 %) a nad 65 let (15 %).

Tabulka 6: Skladba respondentů – domácnosti

Typ bydlení	Lokalita	Podprůměrný příjem	Nadprůměrný příjem	Celkem
Byt	Město	6	3	9
Byt	Venkov	2	0	2
Dům	Město	4	2	6
Dům	Venkov	2	1	3
Celkem	-	14	6	20

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Respondenti byli vybíráni metodou účelového výběru (purposive sampling), kdy jsem aktivně oslovoval domácnosti různých typů prostřednictvím vlastních kontaktů a doporučení známých. Následně jsem použil také snowball sampling, tedy doporučení dalších vhodných účastníků stávajícími respondenty, abych dále rozšířil a diverzifikoval vzorek.

4.1.3. Sběr dat

Data jsem sbíral v období mezi 1. únorem a 4. únorem roku 2025. Zvolil jsem kombinaci osobního, video a telefonního rozhovoru. Jednak z důvodu časové flexibility pro všechny zúčastněné, ale i kvůli tomu, že jsem se snažil zapojit respondenty z různých koutů České republiky z důvodu rozmanitosti dat a minimalizace zkreslení výsledků. Respondenti byli

konkrétně z Prahy, Jihomoravského kraje, Libereckého kraje, Moravskoslezského kraje a Pardubického kraje.

Tabulka 7: Seznam respondentů, datum a forma rozhovoru – domácnosti

Seznam respondentů		
Označení respondenta	Datum	Forma rozhovoru
R1	01.02.2025	Osobní rozhovor
R2	01.02.2025	Telefonní rozhovor
R3	01.02.2025	Video rozhovor
R4	01.02.2025	Telefonní rozhovor
R5	02.02.2025	Video rozhovor
R6	02.02.2025	Osobní rozhovor
R7	02.02.2025	Telefonní rozhovor
R8	02.02.2025	Osobní rozhovor
R9	02.02.2025	Video rozhovor
R10	02.02.2025	Telefonní rozhovor
R11	02.02.2025	Video rozhovor
R12	02.02.2025	Osobní rozhovor
R13	03.02.2025	Osobní rozhovor
R14	03.02.2025	Osobní rozhovor
R15	03.02.2025	Video rozhovor
R16	03.02.2025	Video rozhovor
R17	03.02.2025	Osobní rozhovor
R18	04.02.2025	Video rozhovor
R19	04.02.2025	Video rozhovor
R20	04.02.2025	Osobní rozhovor

(Zdroj: Vlastní zpracování)

4.1.4. Otázky pro respondenty

Otázky byly navrženy s ohledem na centrální výzkumnou otázku „*Jak ovlivňují ceny energií české domácnosti?*“ a cíle práce.

Seznam otázek

1. Jaký vliv mají rostoucí ceny energií na vaši domácnost?

2. Museli jste kvůli vyšším cenám energií omezit jiné výdaje? Pokud ano, které?
3. Jak jste reagovali na růst cen energií? Jaké kroky jste podnikli ke snížení nákladů?
4. Vidíte ve své domácnosti ještě prostor pro další úspory energií? Pokud ano, jaké?
5. Jak hodnotíte dopad vládních opatření na vaši domácnost v souvislosti s cenami energií?
6. Jak si představujete budoucnost cen energií? Jak se na ni připravujete?

4.2. Metodika výzkumu – firmy

Tato podkapitola odděluje metodický přístup použitý pro výzkum mezi firmami. V případě firem byl použit výhradně účelový výběr respondentů (purposive sampling) s cílem zajistit maximální variabilitu odpovědí napříč různými obory, velikostí podniků a mírou energetické náročnosti. Oslovovány byly malé, střední i velké firmy, přičemž byl kladen důraz na zastoupení různých sektorů (například výroba, služby, IT, potravinářství) a na firmy s různou citlivostí na změny cen energií. Respondenti byli osloveni na základě osobních kontaktů.

Sběr dat opět probíhal prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů vedených s osobami na klíčových rozhodovacích pozicích (majitelé, jednatelé, ředitelé). Respondenti byli předem informováni o účelu výzkumu, zajištění anonymity a o tom, že veškeré informace budou zpracovány důvěrně. Všichni účastníci udělili souhlas se zaznamenáváním odpovědí.

4.2.1. Cíle projektu a centrální výzkumná otázka

Cílem této části výzkumu bylo prohloubit porozumění tomu, jak rostoucí ceny energií ovlivňují české firmy, hlavně z pohledu jejich hospodaření, provozních strategií a adaptačních opatření. Výzkum byl záměrně navržen tak, aby doplňoval šetření mezi domácnostmi a umožnil následné srovnání obou segmentů.

Centrální výzkumná otázka proto zní:

Jak ovlivňují rostoucí ceny energií české firmy?

Stejně jako u domácností bylo cílem nejen zmapovat přímé ekonomické dopady, ale také porozumět, jak firmy reagují, jaká opatření přijímají a s jakými překážkami se při adaptaci setkávají. V rámci firemního výzkumu je však akcentována i rovina investičních rozhodnutí, strategického plánování a schopnosti firem reagovat na vnější šoky v delším časovém horizontu.

4.2.2. Zdrojová data

Výběr firem probíhal s cílem zajistit dostatečnou variabilitu – záměrně byly zahrnuty podniky z různých odvětví a s rozdílnou úrovní energetické náročnosti. Důraz byl kladen na to, aby vzorek zahrnoval malé (F1, F2), střední (F3, F4) i velké firmy (F5, F6), což umožnilo porovnat zkušenosti a reakce různě velkých subjektů. Významným kritériem pro výběr bylo také rozlišení mezi firmami s vysokou a nízkou citlivostí na ceny energií.

Využita byla metoda účelového výběru (purposive sampling), obdobně jako v případě domácností, ovšem v kombinaci s expertním posouzením, kdy byly oslovovány firmy s předpokládanou relevancí vzhledem k výzkumným otázkám. Kvůli zajištění širší perspektivy byla zahrnuta oborová rozmanitost (výroba, služby, IT, logistika aj.), což dále rozšířilo možnosti srovnání. Pro zachování anonymity firem i citlivosti odpovědí byly podniky v analýze označeny kódy F1–F6.

4.2.3. Sběr dat

Sběr dat probíhal prostřednictvím polo-strukturovaných rozhovorů, stejně jako v případě domácností, ale se zřetelem na větší šíři a hloubku odpovědí. Rozhovory byly vedeny s majiteli, jednateli nebo osobami na klíčových rozhodovacích pozicích ve firmách. Struktura otázek vycházela z předchozího výzkumu u domácností, avšak byla rozšířena o témata, která jsou pro firemní sektor relevantní (například investiční rozhodování, strategické plánování, možnosti technologické modernizace apod.).

Tabulka 8: Seznam respondentů, datum a forma rozhovoru – firmy

Seznam respondentů		
Označení respondenta	Datum	Forma rozhovoru
F1	03.03.2025	Osobní rozhovor
F2	13.03.2025	Osobní rozhovor
F3	18.03.2025	Osobní rozhovor
F4	01.04.2025	Osobní rozhovor
F5	07.03.2025	Video rozhovor
F6	03.04.2025	Video rozhovor

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Rozhovory probíhaly v osobní či online formě a v některých případech bylo nutné odpovědi následně upravit kvůli anonymizaci a ochraně obchodně citlivých informací. Oproti domácnostem bylo v některých případech třeba upravit otázky, aby reflektovaly rozdíly v terminologii a rozhodovacích procesech v podnicích.

4.2.4. Otázky pro respondenty

Struktura otázek vycházela z rámce použitých u domácností, ale byla doplněna o otázky zaměřené na firemní realitu, například jaké konkrétní investiční projekty byly ovlivněny, jaké kroky byly přijaty pro zvýšení energetické efektivity, jak firmy hodnotí efektivitu vládních opatření či jaké jsou jejich dlouhodobé strategie. Bylo kladeno důraz na otevřené otázky, které umožnily respondentům nejen popsat konkrétní dopady, ale i rozvést širší kontext jejich rozhodování.

Seznam otázek

1. Jaký vliv mají rostoucí ceny energií na vaše podnikání?
2. Museli jste kvůli vyšším cenám energií omezit jiné náklady nebo investice? Pokud ano, které?
3. Jaké konkrétní kroky jste podnikli ke snížení energetických nákladů?
4. Vidíte ve vašem podniku ještě další možnosti, jak snížit spotřebu energií? Pokud ano, jaké?
5. Jak hodnotíte vliv vládních opatření a podpory na vaši firmu v souvislosti s cenami energií?
6. Jak se podle vás budou ceny energií vyvíjet v budoucnu a jak se na tento vývoj připravujete?

5. Analýza dat

Tato kapitola se zaměřuje na postupy a výsledky analýzy dat získaných v rámci kvalitativního výzkumu u domácností i firem. Odpovědi respondentů byly analyzovány pomocí ručního otevřeného kódování. Nejprve jsem v jednotlivých odpovědích identifikoval klíčové významové jednotky a výroky vztahující se k hlavním cílům práce. Těmto úsekům byly následně přiřazeny stručné kódy vystihující jejich obsah. Kódování probíhalo samostatně pro každou výzkumnou otázku a pro obě skupiny respondentů, zvláště pro domácnosti a zvláště pro firmy. U nejčastějších kódů, v analytické části domácností, byly použity četnosti, to sice není obvyklé, u kvalitativní metody, ale napomohlo to větší přehlednosti.

Pro přehlednost a možnost srovnání byly kódované odpovědi uspořádány do přehledných tabulek. Tyto tabulky umožnily jasně vidět shody, rozdíly i typické vzorce odpovědí v rámci každé skupiny. V dalším kroku byly jednotlivé kódy seskupeny do širších kategorií, které vystihují hlavní dopady růstu cen energií, adaptační strategie, vnímání vládních opatření a další tematické oblasti sledované v obou výzkumech.

Vzniklé kategorie a tematické okruhy byly odvozeny čistě induktivně, tedy na základě konkrétních dat bez předem stanoveného teoretického rámce. Zvláště byla provedena interpretace odpovědí a kategorizace pro domácnosti a zvláště pro firmy, aby bylo možné vystihnout jak shodné rysy, tak i specifické rozdíly mezi oběma skupinami. Výsledkem této analýzy je podrobný přehled reakcí domácností i firem na vývoj cen energií a identifikace klíčových adaptačních mechanismů v obou segmentech.

5.1. Analytická část – domácnosti

Tato podkapitola obsahuje výsledky a interpretaci analýzy dat získaných z výzkumu mezi domácnostmi. Zaměřuje se na hlavní zjištění a specifika reakce domácností na růst cen energií.

5.1.1. Otázka číslo 1

Jaký vliv mají rostoucí ceny energií na vaši domácnost?

Tato otázka byla položena s cílem zjistit, jak rostoucí ceny energií ovlivnily každodenní život respondentů. Cílem bylo identifikovat konkrétní změny v rozpočtu, spotřebě nebo životním stylu, jako je snížení vytápění, omezení používání spotřebičů nebo změna návyků. Výsledky této otázky pomáhají pochopit, zda a jak domácnosti reagovaly na rostoucí náklady spojené s energiemi.

Nejčastější odpovědi: Změna chování – snaha šetřit (14x), nutnost (mírných) investic (5x), žádný vliv (4x)

Tabulka 9: Kódování odpovědi na otázku číslo 1 - domácnosti

Označení respondenta	Kódování odpovědi na otázku číslo 1
R1	Změna chování – snaha šetřit
R2	Nutnost investic
R3	Žádný vliv, Snaha obecně šetřit kvůli životnímu prostředí (Ekologie)
R4	Žádný vliv
R5	Změna chování – snaha šetřit, Nutnost investic
R6	Změna chování – snaha šetřit
R7	Změna chování – snaha šetřit
R8	Změna chování – snaha šetřit
R9	Změna chování – snaha šetřit
R10	Změna chování – snaha šetřit
R11	Změna chování – snaha šetřit
R12	Změna chování – snaha šetřit
R13	Nutnost mírných investic
R14	Změna chování – snaha šetřit, Nutnost investic
R15	Žádný vliv
R16	Žádný vliv

R17	Změna chování – snaha šetřit
R18	Finanční dopad, Změna chování – snaha šetřit
R19	Změna chování – snaha šetřit, Nutnost mírných investic
R20	Změna chování – snaha šetřit

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Citace respondentů:

„Ne, žádný. Používám pořád stejný spotřebiče, nemusela jsem nijak měnit svoje návyky...Oni tady vlastně zateplovali fasádu a syn mi měnil žárovky.“ (R2)

„V podstatě žádný. Snažíme se obecně šetřit energiemi hlavně kvůli vlivu na životní prostředí. Rostoucí ceny pro nás teda zatím nepředstavují žádnou výraznou změnu“ (R3)

„Jo, musela jsem... jako trochu upravit režim. Méně topím a ... část roku prostě trávím na chatě, kde topím dřevem. No, tím se jako snažím snížit ty náklady na energie.“ (R8)

Interpretace:

Převážná část respondentů uvedla, že v reakci na rostoucí ceny energií změnili své chování a aktivně se snažili snížit spotřebu. Tato skutečnost naznačuje, že domácnosti přizpůsobují své spotřební návyky aktuálním ekonomickým podmínkám.

5.1.2. Otázka číslo 2

Museli jste kvůli vyšším cenám energií omezit jiné výdaje? Pokud ano, které?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda rostoucí ceny energií vedly k nutnosti omezit jiné výdaje domácností. Otázka se zaměřuje na identifikaci oblastí, jako jsou volnočasové aktivity, cestování, jídlo nebo spojení, které byly ovlivněny vyššími výdaji za energie. Tímto lze lépe porozumět ekonomickým dopadům energetické krize na rozpočet domácností.

Nejčastější odpovědi: Žádné omezení jiných výdajů (13x), omezení výdajů obecně (od všeho trochu) (3x), omezení cestování (2x), omezení volnočasových aktivit (2x)

Tabulka 10: Kódování odpovědi na otázku číslo 2 – domácnosti

Označení respondenta	Kódování odpovědi na otázku číslo 2
R1	Žádné omezení jiných výdajů
R2	Žádné omezení jiných výdajů
R3	Žádné omezení jiných výdajů
R4	Žádné omezení jiných výdajů

R5	Žádné omezení jiných výdajů
R6	Žádné omezení jiných výdajů
R7	Omezení výdajů obecně (od všeho trochu)
R8	Omezení spoření
R9	Omezení cestování, Omezení volnočasových aktivit
R10	Žádné omezení jiných výdajů
R11	Žádné omezení jiných výdajů
R12	Omezení volnočasových aktivit
R13	Žádné omezení jiných výdajů
R14	Žádné omezení jiných výdajů
R15	Žádné omezení jiných výdajů
R16	Žádné omezení jiných výdajů
R17	Omezení cestování
R18	Omezení výdajů obecně (od všeho trochu)
R19	Omezení výdajů obecně (od všeho trochu)
R20	Žádné omezení jiných výdajů

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Citace respondentů:

„Ne, vlastně... nemusela jsem nic omezovat. Zatím mě ty vyšší ceny energií nějak výrazně neovlivnily.“ (R10)

„No já spoření už žádné nemám, už nikam nejezdím, protože mám zdravotní problémy, takže takže ne nemuseli omezovat.“ (R13)

„Asi trochu jo. Trochu jsme omezili cestování a taky nějaké volnočasové aktivity. Není to jako, že bychom úplně přestali, ale spíš tak... mírně jsme to zredukovali.“ (R20)

Interpretace:

Většina respondentů neuvedla žádné zásadní omezení jiných výdajů, což může naznačovat buď dostatečnou finanční stabilitu, nebo schopnost optimalizovat výdaje v jiných oblastech.

5.1.3. Otázka číslo 3

Jak jste reagovali na růst cen energií? Jaké kroky jste podnikli ke snížení nákladů?

Tato otázka byla zaměřena na zjištění, jakým způsobem se domácnosti přizpůsobily rostoucím cenám energií. Cílem bylo identifikovat konkrétní strategie, které domácnosti zvolily, například změnu dodavatele, snížení spotřeby, zateplení nebo investice do úspornějších technologií. Odpovědi na tuto otázku poskytují přehled o tom, jaké praktické kroky lidé podnikají, aby snížili své energetické náklady.

Nejčastější odpovědi: Změna dodavatele (9x), snížení spotřeby (5x), výměna žárovek (3x), omezení spotřebičů (3x), omezení topení (3x), zateplení (2x), žádná opatření (2x), omezení světla (2x)

Tabulka 11: Kódování odpovědi na otázku číslo 3 - domácnosti

Označení respondenta	Kódování odpovědi na otázku číslo 3
R1	Změna dodavatele
R2	Zateplení, Výměna žárovek
R3	Změna dodavatele
R4	Žádná opatření
R5	Zateplení, Snížení spotřeby
R6	Změna dodavatele
R7	Změna dodavatele, Snížení spotřeby
R8	Snížení spotřeby
R9	Omezení spotřebičů, Omezení světla
R10	Omezení spotřebičů
R11	Snížení spotřeby
R12	Změna dodavatele
R13	Změna dodavatele, Výměna žárovek
R14	Změna dodavatele, Omezení topení, Zateplení
R15	Změna dodavatele
R16	Žádná opatření
R17	Omezení topení, Omezení spotřebičů, Omezení světla
R18	Změna dodavatele
R19	Omezení topení, Výměna žárovek
R20	Snížení spotřeby, Úspornější programy spotřebičů

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Citace respondentů:

„Jo no, k zateplení celého domu nám ještě zbývalo zaizolovat ještě sklep, to jsme udělali. A tím se nám pak snížila spotřeba plynu k vytápění obytných prostor.“ (R5)

„Tak hlavně jsme snížili teplotu při vytápění plynem. A pak jsme taky změnili dodavatele energií. Vybrali jsme toho, kdo měl nejnižší cenu, a podepsali jsme s ním smlouvu na tři roky. Takže tím jsme to nějak vyřešili.“ (R1)

„No, tak hlavně jsme změnili dodavatele a taky jsme začali víc regulovat topení. Třeba jsme posunuli začátek topné sezóny na později a ukončili ji dřív. Taky jsme udělali nějaká opatření třeba jsme zateplili schránku a vyměnili vstupní a balkonové dveře. Takže... takhle jsme se s tím nějak poprali.“ (R14)

Interpretace:

Mezi nejčastější reakce patří změna dodavatele energií, což naznačuje aktivní přístup k optimalizaci nákladů. Zároveň se respondenti zaměřili na snižování spotřeby prostřednictvím úsporných opatření, jako je výměna žárovek nebo omezení vytápění.

5.1.4. Otázka číslo 4

Vidíte ve své domácnosti ještě prostor pro další úspory energií? Pokud ano, jaké?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda domácnosti vnímají další možnosti pro snížení energetické spotřeby. Otázka se zaměřuje na identifikaci potenciálních úsporných opatření, jako je zateplení, výměna spotřebičů nebo instalace úsporných technologií. Současně se otázka dotýká i subjektivního hodnocení, zda lidé považují své stávající úspory za dostatečné.

Nejčastější odpovědi: Žádné (9x), omezení spotřebičů (4x), snížení teploty (3x), nákup úsporných spotřebičů (2x)

Tabulka 12: Kódování odpovědi na otázku číslo 4 - domácnosti

Označení respondenta	Kódování odpovědi na otázku číslo 4
R1	Omezení spotřebičů
R2	Snížení teploty
R3	Žádné
R4	Nákup úsporných spotřebičů
R5	Žádné

R6	Omezení spotřebičů
R7	Žádné
R8	Žádné
R9	Žádné
R10	Žádné
R11	Výměna žárovek, Omezení spotřebičů
R12	Výměna kotle a zásobníku
R13	Žádné
R14	Výměna oken, Zateplení
R15	Snížení teploty, Omezení spotřebičů
R16	Žádné
R17	Snížení teploty
R18	Nákup úsporných spotřebičů
R19	Žádné
R20	Investice do solárních energií

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Citace respondentů:

„Máme teďka nový dům a taky spotřebiče, takže všechno je relativně úsporné. Zatím nemáme v plánu investovat třeba do zateplení nebo tak něco.“ (R3)

„Jo, určitě ještě nějaký prostor je. Hlavně bychom chtěli vyměnit okna a taky zateplit střechu, asi nějakou izolační pěnou. A když teda měníme spotřebiče, tak se snažíme vybírat takový, co mají nízkou spotřebu.“ (R14)

„No, popravdě si myslím, že už to máme doma nastavené tak, aby to bylo maximálně úsporné. Takže jako... už moc nevidím, kde bychom ještě mohli ušetřit.“ (R19)

Interpretace:

Převážná část respondentů uvedla, že již nevidí další možnosti úspor, což může znamenat, že vyčerpali běžně dostupné možnosti nebo že jejich opatření již přinesla očekávané výsledky.

5.1.5. Otázka číslo 5

Jak hodnotíte dopad vládních opatření na vaši domácnost v souvislosti s cenami energií?

Tato otázka měla za cíl zjistit, jak lidé vnímají vládní opatření v oblasti energetické politiky. Bylo důležité zjistit, zda domácnosti považují zastropování cen, příspěvky na energie nebo dotace za dostatečnou podporu. Odpovědi na tuto otázku poskytují přehled o efektivitě státních intervencí z pohledu spotřebitelů.

Nejčastější odpovědi: Negativně (8x), nedokáže odpovědět (7x), pozitivně (3x), spíše negativně (2x)

Tabulka 13: Kódování odpovědi na otázku číslo 5 - domácnosti

Označení respondenta	Kódování odpovědi na otázku číslo 5
R1	Spíše negativně
R2	Nedokáže odpovědět
R3	Spíše negativně
R4	Pozitivně
R5	Negativně
R6	Negativně
R7	Negativně
R8	Negativně
R9	Nedokáže odpovědět
R10	Negativně
R11	Nedokáže odpovědět
R12	Negativně
R13	Nedokáže odpovědět
R14	Pozitivně
R15	Nedokáže odpovědět
R16	Nedokáže odpovědět
R17	Nedokáže odpovědět
R18	Negativně
R19	Pozitivně
R20	Negativně

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Citace respondentů:

„Nevím, asi nemám pocit, že by vládní opatření nějak pomohlo naší rodině.“ (R1)

„No asi jako pozitivně hodnotíme některé podpůrné mechanismy, třeba ty zastropované ceny energií. To nám fakt v době toho největšího růstu pomohlo udržet rodinný rozpočet v nějakých přijatelných mezích. Ale jinak... další podpůrné mechanismy, třeba nějaké dotace, jsme teda nevyužili.“ (R14)

„ Tak to vůbec nevím. Já... já fakt nevím. Nevím no, vůbec.“ (R2)

Interpretace:

Vnímání vládních opatření je většinou negativní, což naznačuje nespokojenost s přijatými kroky nebo s jejich účinností. Část respondentů se však k otázce nedokázala vyjádřit, což může signalizovat nízkou informovanost nebo nejistotu ohledně skutečných dopadů opatření.

5.1.6. Otázka číslo 6

(a)Jak si představujete budoucnost cen energií? (b)Jak se na ni připravujete?

Cílem této otázky bylo zjistit, jak respondenti vnímají vývoj cen energií v budoucnu a zda plánují nějaká opatření pro případ dalšího růstu. Otázka se zaměřuje na představy o stabilizaci nebo dalším zdražování a na to, jaké strategie plánují domácnosti do budoucna, například investice do úsporných opatření nebo změnu zdrojů energie.

(a)Nejčastější odpovědi: Očekává stabilizaci (9x), očekává zvýšení (8x), očekává snížení (3x)

(b)Nejčastější odpovědi: Nepřipravuje (12x), sledování nabídek dodavatelů (2x), úvaha o investici do obnovitelných zdrojů (2x)

Tabulka 14: Kódování odpovědi na otázku číslo 6 - domácnosti

Označení respondenta	Kódování odpovědi na otázku číslo 6
R1	Očekává stabilizaci cen, Nepřipravuje
R2	Očekává zvýšení cen, Nepřipravuje
R3	Očekává stabilizaci cen, Nepřipravuje
R4	Očekává stabilizaci cen, Nepřipravuje
R5	Očekává zvýšení cen, Sledování nabídek dodavatelů
R6	Očekává snížení cen, Nepřipravuje
R7	Očekává zvýšení cen, Neví jak se připravit
R8	Očekává stabilizaci cen, Nepřipravuje
R9	Očekává zvýšení cen, Úvaha o investici do obnovitelných zdrojů

R10	Očekává zvýšení cen, Doufání ve změnu vlády
R11	Očekává stabilizaci cen, Úvaha o investici do obnovitelných zdrojů
R12	Očekává zvýšení cen, Sledování nabídek dodavatelů
R13	Očekává stabilizaci cen, Nepřipravuje
R14	Očekává stabilizaci cen, Investice do soběstačnosti
R15	Očekává snížení cen, Nepřipravuje
R16	Očekává stabilizaci cen, Nepřipravuje
R17	Očekává zvýšení cen, Nepřipravuje
R18	Očekává snížení cen, Nepřipravuje
R19	Očekává stabilizaci cen, Nepřipravuje
R20	Očekává zvýšení cen, Snaží se vydělat více peněz

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Citace respondentů:

„No tak já doufám, že se ceny sníží, už takhle platíme oproti Evropě daleko více...Nene zatím se nepřipravuju.“ (R18)

„No myslím si, že ceny budou asi dál růst. Upřímně... ani nevím, jaké změny bych měla podniknout. Prostě... nějak se to bude muset zvládnout.“ (R7)

„Tak jako... já si myslím, že se to nějak stabilizuje. I kdyby to o nějakou korunu zdražili, tak mě to nějak jako nepoškodí. Ale ne o nějakou horentní cenu, to ne... A jinak... vůbec se nepřipravuju, já už jsem letitá, tak už se na nic nepřipravuju.“ (R13)

Interpretace:

V názorech na budoucí vývoj cen energií panuje rozdělený postoj: část respondentů očekává stabilizaci, zatímco jiní předpokládají další nárůst. Většina však nepodniká aktivní kroky k přípravě na možný scénář vývoje cen, což může souviset s nejistotou a nejasností v predikcích.

5.1.7. Kategorizace odpovědí

Pro analýzu odpovědí jsem použil metodu otevřeného kódování, kdy jsem jednotlivé odpovědi roztrídil do tematických kategorií na základě jejich obsahové podobnosti. Každé otázce jsem přiřadil samostatnou tabulku, ve které jsem prezentoval odpovědi respondentů podle hlavních tematických skupin.

Kódování jsem prováděl induktivním přístupem, což znamená, že jednotlivé kategorie nebyly předem pevně stanovené, ale vyplynuly až z analýzy odpovědí. Vzniklé kategorie reflektují nejčastější vzory a trendy ve výpovědích respondentů. Tento postup umožňuje systematické porovnávání odpovědí a hlubší pochopení dopadů cen energií na české domácnosti, jejich následné rozhodování a subjektivní pocity.

Na základě analýzy odpovědí šesti položených otázek a provedeného otevřeného kódování lze identifikovat následující hlavní tematické okruhy (kategorie) a jejich podkategorie. Tyto kategorie pokrývají klíčové významové oblasti zjištěné ve výpovědích respondentů a seskupují příbuzné kódy do logických celků.

Kategorie 1 - Dopady zvýšených cen energií na domácnosti

Tato kategorie zahrnuje, jakým způsobem a v jaké míře pocítily domácnosti nárůst cen energií.

- Žádný nebo minimální vliv – Respondenti uvádějí, že zvýšení cen energií jejich domácnost zásadně neovlivnilo (např. díky fixaci cen nebo dostatečné finanční rezervě). Kód „žádný vliv“ spadá do této podkategorie.
- Výrazný finanční dopad – Domácnosti pocítují citelné dopady na rodinný rozpočet a finanční situaci. Respondenti zmiňují, že se zvýšené výdaje za energie projevily jako zátěž, což je patrné z kódů poukazujících na nutnost omezit výdaje či vyšší finanční stres.
- Dopad na životní úroveň – Zvýšené ceny energií nutí domácnosti omezovat svou běžnou spotřebu nebo aktivity, což ovlivňuje jejich životní úroveň a komfort. Patří sem například situace, kdy respondenti museli snížit vytápění domácnosti nebo omezit určité volnočasové aktivity kvůli úsporám.

Kategorie 2 – Opatření a úsporné reakce domácností

Tato kategorie postihuje bezprostřední strategie a změny chování, jimiž domácnosti reagovaly na dražší energie v krátkodobém horizontu.

- Snížení spotřeby energií – Domácnosti zavádějí opatření ke snížení vlastní spotřeby: například zhasínání světel, omezení vytápění, kratší doba sprchování apod. Kód „snížení spotřeby“ výstižně označuje tuto častou reakci.

- Omezení ostatních výdajů – Mnozí respondenti kompenzovali vyšší účty za energie tím, že omezili výdaje v jiných oblastech. Typicky zmiňovali škrty v rozpočtu na zábavu, volnočasové aktivity či dovolené (kód „omezení výdajů na zábavu“ apod.).
- Hledání úspornějších alternativ – Do této podkategorie spadají reakce jako změna dodavatele energií nebo tarifu za výhodnější, případně přechod na jiné zdroje energie (např. topení dřevem místo elektřiny), pokud byly takové kódy v odpovědích identifikovány.
- Žádná změna chování – Někteří respondenti nemuseli či nechtěli přijímat žádná opatření. Tato podkategorie zachycuje případy, kdy nebyla deklarována žádná reakce ani změna spotřebních návyků (což souvisí i s výše uvedeným kódem „žádný vliv“ v případě, že dopad nebyl pocíťován).

Kategorie 3 – Investice a dlouhodobá energetická opatření

Třetí kategorie pokrývá dlouhodobé kroky a investice, jimiž se domácnosti snaží zmírnit dopad drahých energií do budoucna. Jde o strukturální opatření vyžadující počáteční investici, která přinese úspory nebo energetickou nezávislost v delším období.

- Zateplení a izolace obydlí – Respondenti zmiňovali investice do zateplení domu či bytu, výměny oken nebo jiné izolační úpravy. Kód „zateplení“ patří do této podkategorie. Cílem těchto opatření je snížit tepelné ztráty a spotřebu energie na vytápění.
- Úsporné spotřebiče a modernizace technologií – Domácnosti investují do energeticky úspornějších spotřebičů (např. úsporné kotle, ledničky třídy A++) nebo modernizují technická zařízení (termostaty, regulace topení). Tato podkategorie sdružuje kódy týkající se obnovy vybavení za účelem vyšší energetické efektivity.
- Obnovitelné zdroje a soběstačnost – Někteří zvažovali či realizovali instalaci obnovitelných zdrojů energie, jako jsou solární panely, fotovoltaické elektrárny nebo tepelná čerpadla. Sem náleží kódy reflektující snahu o zvýšení energetické soběstačnosti a dlouhodobé snížení závislosti na cenách komerčních energií.
- Nepodniknutí investic – Tato podkategorie zachycuje případy, kdy domácnosti neprovedly žádné větší investice. Může jít o respondenty, kteří na

investice nemají prostředky nebo je nepovažují za nutné (případně vyčkávají na vhodnější podmínky).

Kategorie 4 – Vnímání vládních opatření a podpory

Čtvrtá kategorie se věnuje tomu, jak respondenti subjektivně hodnotí opatření vlády a veřejnou podporu související s růstem cen energií.

- **Pozitivní hodnocení a využití podpory** – Některé domácnosti vnímají vládní zásahy (např. cenové stropy na energie, jednorázové příspěvky či dotační programy) pozitivně. Do této podkategorie spadají odpovědi, kde respondenti uvedli, že jim vládní pomoc pomohla nebo že ji aktivně využili (např. čerpání dotace na zateplení).
- **Negativní hodnocení a nedůvěra** – Zde jsou zařazeny názory, podle nichž byly vládní kroky nedostatečné či neúčinné. Respondenti mohli vyjadřovat zklamání, kritiku nebo nedůvěru v to, že by opatření výrazně pomohla jejich situaci. Patří sem i výpovědi, že se k nim žádná podpora reálně nedostala.
- **Neutrální postoj nebo neznalost** – Tato podkategorie zahrnuje případy, kdy respondenti nevnímají vládní opatření výrazně – buď proto, že o konkrétní pomoci nemají povědomí, anebo ji nepovažují za podstatnou pro svou situaci. Mohou sem spadat i reakce typu „opatření mě osobně neovlivnila“.

Kategorie 5 – Očekávání budoucího vývoje

Poslední hlavní kategorie shrnuje názory domácností na budoucnost cen energií a vlastní vyhlídky. Tato kategorie odráží očekávání, obavy či plány respondentů směrem do budoucna.

- **Optimistické očekávání** – Respondenti doufají v stabilizaci či pokles cen energií v budoucnu. Vyjadřují přesvědčení, že se situacelepší (např. díky tržním změnám nebo dalším opatřením) a že nejhorší nárůst cen již pominul.
- **Pesimistické očekávání** – Do této podkategorie patří odpovědi vyjadřující obavu z dalšího zdražování nebo z dlouhodobě vysokých cen. Některé domácnosti očekávají, že ceny energií budou dále růst, což v nich vyvolává nejistotu a případně i rezignaci.

- Nejistota a opatrnost – Zde jsou zařazeny postoje respondentů, kteří si nejsou jisti vývojem. Často zmiňují nejistotu ohledně budoucnosti a zdůrazňují nutnost zůstat opatrní v hospodaření, protože vývoj cen nelze předvídat.
- Plánované budoucí kroky – Některé odpovědi naznačují, jak se domácnosti hodlají připravit na budoucí vývoj (pokud byl zmíněn). Patří sem například záměr pokračovat v úsporách či investicích, bude-li trend vysokých cen pokračovat. Tato podkategorie propojuje očekávání s konkrétními zamýšlenými reakcemi do budoucna.

5.2. Analytická část – firmy

V této části jsou prezentovány a interpretovány výsledky kvalitativní analýzy odpovědí firem. Důraz je kladen na odhalení hlavních trendů, strategií a zkušeností podnikatelského sektoru v souvislosti s cenami energií.

5.2.1. Otázka číslo 1

Jaký vliv mají rostoucí ceny energií na vaše podnikání?

Tato otázka je klíčová, protože mapuje přímé dopady růstu cen energií na fungování firmy. Cílem je zjistit, zda se zvýšené náklady projevily na provozních výdajích, finanční stabilitě nebo na obchodních aktivitách. Odpovědi mohou zahrnovat různé aspekty, jako je zvýšení nákladů na výrobu, omezení služeb nebo nutnost optimalizovat provoz. Získané informace pomohou pochopit, jak firmy reagují na externí ekonomické tlaky a zda je růst cen energií pro ně významným problémem.

Tabulka 15: Kódování odpovědí firem na otázku číslo 1 - firmy

Označení respondenta (F)	Kódování odpovědi na otázku číslo 1
F1	Nízký přímý vliv, Nepřímý dopad
F2	Vysoký vliv, Nutnost pokračovat v provozu, Zvýšení výrobních nákladů, Problematika vytápění hal
F3	Střední vliv, Homeoffice jako úspora, Náklady na provoz serverů
F4	Výrazný dopad, Zdražení surovin, Přenesení nákladů na zákazníka
F5	Střední vliv, Nepřetržitý provoz, Plánované investice do úspor
F6	Výrazný vliv, Energeticky náročná výroba, Plán modernizace, Přenesení části nákladů na zákazníka

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Citace respondentů:

„Spotřeba nám narostla, hlavně topení ve výrobě, to bylo fakt drahý. My sme si ... ale nemůžeme dovolit zastavit výrobu, jedeme pořád naplno ... Účty jsou prostě o dost vyšší a nejde to jen tak přehlédnout. Zkoušeli jsme něco optimalizovat, ale ty velký náklady se zkrátka nezbavíme ... Ale trochu se mi začíná zdát, že se to možná zlepšuje“ (F2)

„Zdražení energií nám zvedlo provozní náklady, hlavně v kancelářích. Ale protože část zaměstnanců pracuje z domova, není to tak kritické... Nejvíce nás to zasáhlo u datových serverů, kde běží servery nonstop... To tam prostě běží pořád.“ (F3)

Interpretace:

Firmy se podle svých specifík výrazně liší ve vnímání dopadů rostoucích cen energií. Zatímco podniky s nižší energetickou náročností (např. F1 – šperky, F3 – IT) uvádějí pouze nepřímé a méně významné dopady, jako mírné zvýšení nákladů na dopravu a provoz kanceláří, firmy s vyšší energetickou náročností (F2 – výroba nábytku, F4 – potravinářství, F6 – stavební materiály) vnímají situaci jako kritickou. Zejména F4 a F6 hovoří o dramatickém nárůstu provozních nákladů, který je nutí k razantnímu zvýšení cen výrobků, aby udržely rentabilitu. Firmy s vysokou spotřebou energií také uvádějí nutnost rychle zavádět úsporná opatření, což s sebou nese značné investiční náklady a další provozní komplikace. Získané odpovědi indikují, že dopady růstu cen energií jsou značně diverzifikované podle odvětví, velikosti a povahy provozu.

5.2.2. Otázka číslo 2

Museli jste kvůli vyšším cenám energií omezit jiné náklady nebo investice? Pokud ano, které?

Tato otázka navazuje na předchozí a zaměřuje se na přímé finanční dopady růstu cen energií. Cílem je zjistit, zda musela firma omezit investice do rozvoje, marketingu, modernizace technologií nebo jiných oblastí. V případě výrobních podniků se může jednat o omezení výrobních kapacit, zatímco u služebních firem může jít o snížení provozních výdajů. Odpovědi poskytnou přehled o tom, jak se firmy přizpůsobují ekonomickému tlaku a jaké jsou jejich priority při snižování nákladů.

Tabulka 16: Kódování odpovědí firem na otázku číslo 2 - firmy

Označení respondenta (F)	Kódování odpovědi na otázku číslo 2
F1	Minimální omezení nákladů, Škrty v marketingu
F2	Odložení investic, Udržení provozu
F3	Přehodnocení expanze, Využití hybridního režimu

F4	Omezení rozvozu, Škrty v investicích, Prioritizace provozu
F5	Přehodnocení rozvojových projektů, Udržení základních aktivit
F6	Pozastavení modernizace, Hledání vnitřních rezerv, Zachování výroby

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Citace respondentů:

„Ani moc ne. Jak jsem říkal energie nejsou klíčová položka, takže jsme nemuseli zásadně šetřit. Jen jsme trošku stáhli marketingový rozpočet... Naštěstí to nebylo nic dramatického, takže jsme nemuseli omezit třeba provoz nebo zaměstnance.“ (F1)

„Šetříme, kde to jde. Zkrátali jsme rozvoz, protože nafta taky zdražila... Investice do modernizace jsme zatím úplně odložili. Je to hlavně o tom, abychom udrželi provoz pekárny, jinak to nemá cenu.“ (F4)

Interpretace:

Odpovědi respondentů ukazují jasnou tendenci omezovat investice a rozvojové projekty jako primární reakci na zvýšení nákladů na energie. Firmy s vysokou energetickou náročností (F2, F4, F6) potvrzují odložení plánovaných investic, hlavně do modernizace nebo rozšíření výroby. Například F2 zrušila nákup nového výrobního stroje, zatímco F4 výrazně redukovala rozvozní služby. Velké firmy (F5, F6) rovněž uvádějí nutnost přehodnotit některé dlouhodobé rozvojové projekty, které nejsou bezprostředně klíčové pro jejich základní provoz. Naopak firmy s nízkou energetickou náročností (F1, F3) vykazují minimální omezení dalších nákladů, pouze kosmetické úpravy rozpočtů (například drobná omezení marketingu nebo odložení méně akutních projektů rozšíření kancelářských prostor).

5.2.3. Otázka číslo 3

Jaké konkrétní kroky jste podnikli ke snížení energetických nákladů?

Otázka se zaměřuje na reakci firem na růst cen energií a jejich strategii přizpůsobení. Cílem je zjistit, zda firmy volí krátkodobá opatření (např. omezení spotřeby) nebo dlouhodobé investice (např. modernizace zařízení, přechod na obnovitelné zdroje). Tato otázka také odhalí, zda firmy hledají externí podporu (dotace, vládní programy)

nebo se snaží řešit situaci interně. Odpovědi umožní porovnat, jak se přístup firem liší v závislosti na jejich velikosti či citlivosti na ceny energií.

Tabulka 17: Kódování odpovědí firem na otázku číslo 3 - firmy

Označení respondenta (F)	Kódování odpovědi na otázku číslo 3
F1	Přechod na LED osvětlení, Změna tarifu
F2	Zateplení dílny, Výměna osvětlení, Snížení teploty, Úprava pracovní doby
F3	Úsporný režim kanceláří, Chytré termostaty, Homeoffice jako úspora
F4	Noční pečení, Optimalizace rozvozu, Omezené technologické investice
F5	Přechod na úspornější osvětlení, Automatizace vytápění (plán)
F6	Úsporný režim strojů, Zateplení provozů, Solární panely

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Citace respondentů:

„Udělal jsem toho celkem dost... Zateplili jsme dílnu, protože tam bylo fakt zima, a vyměnili staré zářivky za úsporné ledky. Snížili jsme i teplotu v prostoru, hlavně v noci... Taky jsme trochu posunuli pracovní dobu, aby se topilo co nejméně. Snažíme se snižovat spotřebu všude, kde to jde.“ (F2)

„Nasadili jsme úspornější osvětlení v celé hale, což už přineslo určité úspory... Zvažujeme také automatizaci vytápění, aby se zbytečně neplýtvalo, když v některých částech skladu nikdo není. Zatím jsme ale v přípravné fázi...“ (F5)

Interpretace:

Všechny firmy podnikly alespoň základní opatření ke snížení energetické spotřeby. Nejčastějším krokem bylo zavedení úsporného osvětlení (LED osvětlení), zateplování provozů a optimalizace provozních režimů (například změna pracovní doby, snížení teploty nebo posunutí výroby do nočních hodin s levnější elektřinou). Zásadní investice do energetických úspor jsou však typické spíše pro větší firmy s vyšší spotřebou (F6), které instalovaly například solární panely nebo energeticky úspornější stroje. Firmy s méně náročnými provozem (F1, F3) se omezily na základní kroky, které nevyžadovaly

velké finanční výdaje, což ukazuje na racionální přístup k otázce návratnosti investic do energetických úspor.

5.2.4. Otázka číslo 4

Vidíte ve vašem podniku ještě další možnosti, jak snížit spotřebu energií? Pokud ano, jaké?

Otázka zjišťuje potenciál pro další optimalizaci energetické spotřeby v podniku. Cílem je zjistit, zda firmy mají ještě prostor pro zavádění úsporných opatření, nebo zda se domnívají, že již dosáhly maximální možné efektivity. Zajímavé bude sledovat rozdíl mezi malými, středními a velkými firmami, zatímco malé podniky mohou mít omezené možnosti, velké firmy mohou investovat do technologických inovací. Odpovědi také naznačí, jaké bariéry firmy vnímají (finanční, technické, organizační).

Tabulka 18: Kódování odpovědí firem na otázku číslo 4 - firmy

Označení respondenta (F)	Kódování odpovědi na otázku číslo 4
F1	Nízký potenciál úspor
F2	Výměna strojů, Fotovoltaika (plán)
F3	Optimalizace serverů, Omezené možnosti úspor
F4	Zateplení prostor, Využití odpadního tepla
F5	Automatizace osvětlení, Modernizace vytápění
F6	Modernizace linek, Fotovoltaika (rozšíření), Finanční rozvaha

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Citace respondentů:

„Upřímně, už moc nevidím další možnosti, jak šetřit...nějaké větší úpravy, jako třeba výměna oken, nepřipadají v úvahu. Snažili jsme se aspoň optimalizovat osvětlení, ale tím to tak nějak končí...“ (F1)

„Určitě se ještě nabízí modernizace starších výrobních linek... Některé z nich jsou už trochu zastaralé a jejich energetická efektivita není ideální. Také uvažujeme o dalších

fotovoltaických panelech, pokud se to finančně vyplatí. Zatím to ale není na pořadu dne...“ (F6)

Interpretace:

Firmy s vysokou energetickou náročností stále vnímají možnosti dalšího snižování spotřeby energií, avšak poukazují na bariéry v podobě vysokých počátečních investic nebo limitů vyplývajících z vlastnických vztahů (např. pronajaté prostory). Společnosti (například F2, F4 a F6) vidí příležitosti především v modernizaci výrobního zařízení a využití obnovitelných zdrojů (fotovoltaické panely). Nicméně uvedené kroky jsou často podmíněny jednáním s majiteli objektů nebo vysokými vstupními náklady. Firmy s nižší energetickou náročností (F1, F3) již zásadní další úspory neočekávají, což svědčí o dosažení limitů jejich úsporných opatření s ohledem na ekonomickou racionalitu.

5.2.5. Otázka číslo 5

Jak hodnotíte vliv vládních opatření a podpory na vaši firmu v souvislosti s cenami energií?

Tato otázka mapuje postoj firem k vládním intervencím (regulace cen, dotace, programy energetické efektivity). Cílem je zjistit, zda firmy považují přijatá opatření za efektivní a přínosná, nebo zda vnímají, že jsou nedostatečná či nevhodná. Zvláště u energeticky náročných firem může být rozdíl v tom, zda státní podpora pomohla zmírnit dopady, nebo zda firmy musely řešit situaci samostatně. Získaná data poskytnou pohled na efektivitu vládních opatření z pohledu firemního sektoru.

Tabulka 19: Kódování odpovědí firem na otázku číslo 5 - firmy

Označení respondenta (F)	Kódování odpovědi na otázku číslo 5
F1	Nevyužití dotací, Soustředění na vlastní úspory
F2	Využití zastropování, Nedostatek dalších podpor
F3	Stabilita díky zastropování, Nevyužití dotací
F4	Význam zastropování, Vysoké náklady na plyn, Složitá administrativa
F5	Nízká závislost na podpoře, Monitoring dotačních možností

F6	Přínos zastropování, Nedostatečná dlouhodobá podpora, Administrativní náročnost
----	--

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Citace respondentů:

„Zastropování nám přineslo určitou stabilitu, což jsme ocenili... Vzhledem k tomu, že naše náklady na energie nejsou až tak vysoké, žádné další dotace jsme nevyžívali. Možná bychom mohli něco hledat, ale zatím to nebylo prioritou.“(F3)

„Zastropování určitě pomohlo, ale bohužel ne v takové míře, jak jsme doufali... Dlouhodobě to neřeší naše problémy s energetickou náročností provozu. Administrativní náročnost žádostí nás taky dost zaskočila... Využili jsme proto jen to, co bylo opravdu nutné.“(F6)

Interpretace:

Postoje k vládním opatřením se u firem výrazně liší podle jejich velikosti a energetické náročnosti. Firmy s vysokou energetickou náročností (F2, F4, F6) vnímají dosavadní kroky vlády spíše kriticky. Uvádějí, že opatření, jako je zastropování cen energií nebo kompenzace nákladů, jsou sice částečně nápomocná, ale nedostatečně reflektují skutečné potřeby firem, jejichž provozu čelí zásadním nákladovým tlakům. Například F4 a F6 explicitně poukazují na to, že by uvítaly výraznější a cílenější pomoc, zejména pokud jde o investiční pobídky pro energetickou modernizaci. Na druhou stranu firmy s nižší spotřebou energií (F1, F3, F5) hodnotí opatření vlády neutrálněji, někdy dokonce pozitivně. V jejich případě je však vnímána spíše symbolická než reálná podpora, což poukazuje na celkově omezený dopad vládních intervencí napříč sektory. Obecně lze říci, že firmy vnímají současnou podporu jako nedostatečně diferencovanou podle skutečných potřeb jednotlivých odvětví a velikostí podniků.

5.2.6. Otázka číslo 6

Jak se podle vás budou ceny energií vyvíjet v budoucnu a jak se na tento vývoj připravujete?

Otázka se zaměřuje na budoucí perspektivu a strategické plánování firem. Cílem je zjistit, jaké jsou představy zástupců firem o budoucím vývoji cen energií a jaké kroky plánují pro případ dalšího růstu cen. Odpovědi mohou zahrnovat například investice do energetické soběstačnosti, snahu o dlouhodobé smlouvy s dodavateli nebo posílení rezerv. Tato otázka poskytne přehled o proaktivních strategiích i obavách firem.

Tabulka 20: Kódování odpovědí firem na otázku číslo 6 - firmy

Označení respondenta (F)	Kódování odpovědi na otázku číslo 6
F1	Nízká závislost na energiích, Fokus na dopravu a materiály
F2	Předpoklad vysokých cen, Plánovaná fotovoltaika
F3	Stabilizace cen, Hybridní práce, Úsporné technologie
F4	Skepticismus ohledně poklesu cen, Plánované vlastní zdroje, Dlouhodobá strategie
F5	Opatrný optimismus, Investice do energetického managementu, Obnovitelné zdroje (plán)
F6	Očekávání cenové volatility, Plán modernizace, Dlouhodobá strategie

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Citace respondentů:

„Upřímně? Spíš se bojíme, že to bude pořád drahé... Na pokles moc nevěříme. Přemýšlíme o nějaké energetické soběstačnosti nevím třeba menší vlastní zdroj, ale to... je to běh na dlouhou trať... Pokud se ceny stabilizují, ulevilo by se nám.“(F4)

„Očekáváme spíše mírné zklidnění trhu... Nechceme ale spoléhat jen na externí dodavatele. Uvažujeme o investicích do energetického managementu a obnovitelných zdrojů... Zatím jsme ve fázi plánování, protože nechceme riskovat ukvapené rozhodnutí.“(F5)

Interpretace:

Firmy vyjadřují převážně obavy z dalšího vývoje cen energií, a to bez ohledu na velikost či sektor. Všechny oslovené firmy (F1-F6) očekávají, že ceny energií v budoucnu zůstanou na vyšších úrovních nebo dále porostou, i když některé připouštějí možné mírné zlepšení v krátkodobém horizontu. Firmy s vysokou spotřebou (F2, F4, F6) proto kladou důraz na aktivní strategii přípravy, která zahrnuje investice do energetických úspor a

využívání alternativních zdrojů energie (např. fotovoltaika u F6). Menší podniky (F1, F3) přiznávají, že jejich možnosti příprav jsou omezené, proto jsou spíše v pozici vyčkávání a adaptace na aktuální podmínky. Zajímavým aspektem je také skutečnost, že firmy s nižší energetickou náročností (F1, F3, F5) kladou menší důraz na strategické plánování budoucnosti a vyčkávají na vývoj tržních a regulačních podmínek, zatímco energeticky náročné firmy (F4, F6) již nyní intenzivně pracují na dlouhodobých řešeních a scénářích pro budoucí cenové výkyvy.

5.2.7. Kategorizace odpovědí

Tato podkapitola shrnuje výsledky kódování odpovědí firem a jejich následné rozdělení do hlavních kategorií a podkategorií. Kategorizace umožňuje systematicky zachytit nejčastější témata a specifika odpovědí napříč firmami různého zaměření i velikosti. Na základě této analýzy lze lépe porozumět hlavním vzorcům chování, strategiím adaptace i vnímaným bariérám a očekáváním v souvislosti s vývojem cen energií. Text dále rozebírá vzájemné souvislosti mezi jednotlivými kategoriemi a poukazuje na významné rozdíly ve vnímání a přístupu firem z různých odvětví.

Kategorie 1 - Přímé dopady růstu cen energií

Firmy výrazně reflektují rozdílnou intenzitu dopadů růstu cen energií, které jsou dány jejich energetickou náročností a odvětvím podnikání. Zatímco firmy s vysokou energetickou náročností (F2, F4, F6) vnímají růst cen energií jako existenční hrozbu, která zásadně ovlivňuje jejich náklady a konkurenceschopnost, společnosti s nižší energetickou náročností (F1, F3, F5) cítí dopady spíše nepřímou nebo jen mírně. Energeticky náročné firmy hovoří o dramatickém navýšení provozních nákladů, které jsou nuceny částečně nebo úplně přenášet na zákazníky prostřednictvím vyšších cen. Tento krok však nese riziko snížené konkurenceschopnosti, což pro některé firmy (F4 – potravinářství) představuje vážnou bariéru udržitelného rozvoje podnikání.

Kategorie 2 - Nepřímé dopady růstu cen energií

Vedle přímých důsledků cenového růstu energií identifikují firmy také nepřímé dopady. Ty zahrnují zvýšené náklady na dopravu, které vyplývají z růstu cen pohonných hmot, nebo růst cen vstupních materiálů, což se projevuje zejména u firem, jako jsou F1 (šperky) a F4 (potraviny). Tyto firmy zdůrazňují, že ačkoliv jejich vlastní spotřeba energií není

extrémně vysoká, sekundární efekty růstu cen energií mají zásadní vliv na jejich nákladovou strukturu a provozní marže. Společnosti rovněž uvádějí, že jsou nuceny omezovat či přehodnocovat další plánované výdaje, například marketingové aktivity nebo rozvojové projekty, čímž je omezen jejich budoucí růst.

Kategorie 3 - Omezení jiných nákladů a investic

Z rozhovorů jasně vyplývá, že firmy napříč spektrem velikostí reagují na růst cen energií primárně omezením investic. U energeticky náročných firem (F2, F4, F6) jde často o dramatické a strategické omezení, které ovlivňuje jejich budoucí konkurenceschopnost a možnost rozvoje. Například firma F2 odložila pořízení klíčového výrobního zařízení, což může z dlouhodobého hlediska znamenat snížení jejich efektivity a konkurenceschopnosti. Menší a střední firmy (F1, F3) uvádějí méně závažná omezení, jako například mírné snížení marketingového rozpočtu nebo odklad méně urgentních projektů rozšiřování kanceláří. Zřejmé je, že energetická krize vede ke krátkodobým úsporám, avšak může negativně ovlivnit dlouhodobou perspektivu podnikání firem.

Kategorie 4 - Realizovaná opatření ke snížení energetické náročnosti

Respondenti jednoznačně potvrzují, že rostoucí ceny energií jsou klíčovým faktorem, který je motivuje k zavedení energetických úspor. Rozsah těchto opatření je ovlivněn finančními možnostmi a potřebami jednotlivých podniků. Malé firmy, jako je F1, přistoupily k základním, méně náročným úsporným opatřením (LED osvětlení, změna energetických tarifů), což odráží jejich omezené finanční možnosti i relativně nižší naléhavost situace. Středně velké a energeticky náročnější firmy (F2, F4) realizovaly středně náročné kroky, jako zateplení prostor nebo úpravy pracovních režimů. Velké energeticky náročné firmy, jako je F6, investovaly významné prostředky do technologií (například solární panely či nové výrobní technologie), což ukazuje, že jsou nuceny hledat dlouhodobě udržitelné cesty ke zvládnutí energetické krize.

Kategorie 5 - Bariéry dalšího snižování energetických nákladů

Přestože firmy proaktivně přistupují k energetickým úsporám, čelí řadě bariér, které je limitují v dalším rozvoji těchto opatření. Zásadní bariérou je vysoká finanční náročnost

další modernizace, primárně u menších a středních podniků (F2, F4), kde přístup k externímu financování nebo investičním pobídkám není vždy jednoduchý nebo efektivní. Další podstatnou překážkou jsou vlastnické vztahy, kdy firmy často podnikají v pronajatých prostorách, což omezuje možnost rozsáhlých stavebních úprav a investic, jak uvádějí například firmy F2 a F4. U menších firem, jako je F1, jsou další možnosti energetických úspor již téměř vyčerpány, což reflektuje omezené rezervy v jejich relativně méně energeticky náročných provozech.

Kategorie 6 - Vnímání vládních opatření

Vnímání vládních opatření výrazně variuje v závislosti na velikosti firem a míře jejich energetické náročnosti. Menší a méně energeticky náročné firmy (F1, F3, F5) vnímají vládní podporu spíše neutrálně až mírně pozitivně, i když zdůrazňují její spíše symbolický než reálný efekt na jejich ekonomickou situaci. Naopak větší firmy s intenzivní spotřebou energií (F4, F6) jsou vůči vládním opatřením kritické a považují je za nedostatečně cílená, nedostatečná a málo efektivní. Zejména vyjadřují potřebu konkrétnější a významnější podpory ve formě investičních pobídek nebo účinnějších kompenzačních mechanismů, které by jim umožnily zvládnout energetickou krizi efektivněji a s menšími dlouhodobými následky.

Kategorie 7 - Očekávání ohledně budoucího vývoje cen energií

Firmy sdílejí poměrně jednotné očekávání ohledně dalšího vývoje cen energií, když shodně vyjadřují obavy z dlouhodobě vysokých či dále rostoucích cen. Toto očekávání je pro většinu firem impulzem k aktivní strategické přípravě, především u větších a energeticky náročných společností (F4, F6), které již nyní plánují a realizují rozsáhlejší opatření zaměřená na dlouhodobé snížení energetické náročnosti. Naopak menší a méně náročné firmy (F1, F3, F5) jsou v přípravě pasivnější a spíše vyčkávají na vývoj trhu a případná regulační opatření, což může znamenat budoucí riziko, pokud se ceny energií stabilizují na vyšší úrovni.

Kategorie 8 - Strategická adaptace na budoucí vývoj

Strategická příprava firem na budoucí vývoj cen energií ukazuje významnou diverzifikaci přístupů. Velké firmy s vysokou spotřebou (F6) mají jasně formulovanou strategii

zahrnující dlouhodobé investice a systémová řešení, která jim umožní lépe zvládat případné budoucí krize. Střední firmy (F4, F5) kombinují krátkodobá opatření s opatrným plánováním. Malé firmy (F1, F3) se soustředí spíše na adaptaci na aktuální situaci bez výraznějších dlouhodobých plánů. Tato diverzifikace strategií je dána jejich různými kapacitami a možnostmi financování, což ilustruje komplexnost problému a nutnost cílených opatření ze strany státu.

6. Zhodnocení výsledků a návrhy řešení

Výsledky provedené analýzy potvrzují, že vývoj cen energií v letech 2021–2023 měl v České republice mimořádně silný dopad na domácnosti i firmy. Tyto dopady jsou v souladu s teoretickými poznatky prezentovanými v první části práce, zejména v oblastech energetické chudoby, cenové volatility a adaptačních strategií. Jak ukazuje vývoj cen elektřiny i zemního plynu, kulminující v roce 2022, šlo o kombinaci globálních tržních tlaků, geopolitických událostí (zejména konflikt na Ukrajině) a selhání některých tržních mechanismů, které vystavily koncové odběratele bezprecedentnímu tlaku na rozpočty.

Výzkum potvrdil, že domácnosti reagovaly převážně okamžitými úspornými opatřeními, tedy snížením spotřeby, omezením komfortu, případně investicemi do efektivnějších technologií (pokud jim to jejich ekonomická situace umožnila). Firmy, zejména malé a střední podniky, byly nuceny zvažovat nejen úsporná opatření, ale i zásadní změny v provozu, odklad investic, snižování nákladů či dokonce omezení výroby. Významnou roli zde sehrála schopnost adaptace na náhlé tržní šoky, což teorie označuje jako klíčový faktor ekonomické odolnosti.

Zároveň byla potvrzena zásadní nerovnost dopadů: nízkopříjmové domácnosti a menší firmy byly nejvíce ohroženy, což odpovídá teoretickému konceptu energetické zranitelnosti. Oproti tomu velké podniky měly širší možnosti diverzifikace a efektivnějších investic.

6.1. Hlavní zjištění a jejich význam

Výzkum prokázal, že většina domácností i firem přijala alespoň základní úsporná opatření, avšak hlubší investice do energetické efektivity či obnovitelných zdrojů byly omezeny zejména ekonomickou nejistotou, složitostí dotačních podmínek a nízkou mírou důvěry v trh. Přes výraznou státní podporu (například program Nová zelená úsporám) nebyly možnosti využití dotací vždy rovnoměrně rozprostřeny.

Specifickým rysem českého trhu byla nižší úroveň finanční a energetické gramotnosti, což se promítlo do obtížného orientování v nabídkách dodavatelů a dotačních titulech, zejména u zranitelných skupin. Firmy, které měly větší kapacity pro plánování a strategii,

častěji investovaly do komplexních řešení (monitoring spotřeby, energetické audity, řízení výroby).

Negativní zkušenost s krachy alternativních dodavatelů v roce 2021 přispěla ke zvýšené opatrnosti a ke snižování důvěry v tržní prostředí. Z hlediska adaptačních mechanismů lze pozorovat tři hlavní proudy:

- **Okamžité šetření a omezení spotřeby** (běžné u domácností a menších firem),
- **Investiční adaptace** (zejména u firem a vyšších příjmových skupin),
- **Změna dodavatele či fixace cen** (v menší míře, omezeno tržními možnostmi po krachu alternativních dodavatelů).

6.2. Návrhy řešení a doporučení

Na základě propojení teoretických poznatků, analýzy vývoje cen a zjištění kvalitativního výzkumu lze formulovat několik klíčových doporučení:

Posílení energetické gramotnosti a poradenství

Je nezbytné rozšířit dostupnost kvalitního energetického poradenství (například ve spolupráci s obcemi, neziskovými organizacemi i komerční sférou). Výsledky výzkumu ukázaly, že informovanost o možnostech úspor, dotačních titulech a správném výběru technologií je stále nedostatečná, zejména mezi zranitelnými domácnostmi a menšími podniky.

Zjednodušení dotačních programů a zvýšení dostupnosti podpory

Programy typu Nová zelená úsporám či podpory pro malé podniky by měly být administrativně méně náročné, transparentnější a lépe zacílené na skutečně potřebné skupiny. Výzkum identifikoval problém složitých podmínek a nízké proaktivní komunikace směrem k nejzranitelnějším subjektům.

Podpora dlouhodobých investic do úspor a obnovitelných zdrojů

Pro stabilizaci trhu a snížení závislosti na externích šocích je nutné podporovat dlouhodobé investice do úspor energií a decentralizovaných zdrojů, a to jak u domácností,

tak u firem. Vhodným nástrojem může být kombinace dotací, zvýhodněných úvěrů a informačních kampaní. Důraz by měl být kladen na návratnost a komplexní řešení (např. kombinace zateplení, FV panelů, akumulace).

Podpora komunitní a sdílené energetiky

Výsledky teoretické i empirické části ukazují, že sdílené modely (energetická společenství, komunitní fotovoltaika) mohou zvýšit odolnost a snížit náklady pro koncové odběratele. Podpora vzniku těchto modelů (legislativní i finanční) by měla být součástí národní energetické strategie.

Flexibilní a cílená státní podpora v případě budoucích krizí

Při výskytu dalších tržních šoků je vhodné kombinovat cílená opatření (adresné příspěvky, zastropování cen pro nejzranitelnější skupiny) s dlouhodobějšími systémovými kroky (modernizace infrastruktury, zvýšení konkurence na trhu, důsledná ochrana spotřebitelů).

6.3. Limity práce a směřování dalšího výzkumu

Tato práce byla založena na kvalitativní analýze, která umožnila hlubší pochopení adaptačních strategií a motivací domácností i firem. Mezi limity patří omezený rozsah vzorku a časové omezení výzkumu, které nemusí zachytit dlouhodobé trendy. Pro hlubší zhodnocení by bylo vhodné v budoucnu rozšířit kvantitativní šetření a zahrnout více případových studií napříč regiony a obory.

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zaměřil na analýzu vývoje cen energií v České republice a na zhodnocení jejich dopadů na domácnosti i firmy. Mým cílem bylo identifikovat klíčové faktory, které ovlivnily vývoj cen elektřiny a plynu v posledních letech, a zároveň popsat konkrétní dopady těchto změn na ekonomické chování a strategie různých typů subjektů.

Při zpracování práce jsem využil kombinaci teoretických poznatků, analýzy sekundárních dat i kvalitativního výzkumu formou polostrukturovaných rozhovorů. Díky tomu se mi podařilo nejen popsat hlavní příčiny cenových výkyvů, ale i prakticky ověřit, jak domácnosti a firmy na tyto změny reagují.

Myslím, že mohu říct, že cíle práce byly splněny. Identifikoval jsem hlavní faktory ovlivňující ceny energií, analyzoval jejich konkrétní dopady a navrhnul vhodná doporučení. Zároveň jsem odpověděl na centrální výzkumné otázky týkající se toho, jak změny cen energií ovlivňují chování domácností a firem v České republice.

Práce zároveň ukazuje, že téma energetické bezpečnosti, dostupnosti a efektivnosti bude i v dalších letech klíčovým faktorem pro celou společnost. Limitem zůstává rozsah empirického šetření i rychle se měnící situace na trhu.

Seznam použité literatury

- BĚLSKÝ, Michal. E.ON nabídne poradenství lidem bez dodavatele energií. In: *Mladá fronta Dnes – Jihočeské vydání*. 33. 2022, s. 13. ISSN 1210-1168.
- BENDA, Josef; DVOŘÁKOVÁ, Tereza; CHRÁŠŤANSKÝ, Filip; KOŘÁN, Jan; OSADSKÁ, Jana et al. *Reflexe krize v energetickém právu*. Právní praxe. V Praze: C.H. Beck, 2024. ISBN 978-80-7400-991-4.
- BOGDANOV, Dmitrii, et al. Full energy sector transition towards 100% renewable energy supply: Integrating power, heat, transport and industry sectors including desalination. *Applied Energy*, 2021, 283: 116273.
- BULAN, Tomáš. *Dopady změn cen ropy na světovou ekonomiku*. Vedoucí Tomáš Pavelka. 2017.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistika cen energií*. [online] 2025 [cit. 2025-04-19]. Dostupné z: <https://statistikaamy.csu.gov.cz/statistika-cen-energií>.
- Deset let liberalizace a regulace energetiky v České republice. In: *Energetika*. 61. 2011, s. 416-418. ISSN 0375-8842.
- DVOŘÁČKOVÁ, Simona. Při řešení energetické chudoby nezapomínejme na rozvoj energetické gramotnosti. In: *Moderní obec*. 30. 2024, s. 40. ISSN 1211-0507.
- EEX. *Power*. [online] 2025 [cit. 2025-04-18]. Dostupné z: <https://www.eex.com/en/market-data/market-data-hub/power>.
- ENERGETICKÝ REGULAČNÍ ÚŘAD. *Srovnávače a kalkulatory*. [online] 2025 [cit. 2025-04-19]. Dostupné z: <https://eru.gov.cz/srovnavace-kalkulatory>.
- EUROPEAN COMMISSION. Quarterly reports confirm significant recovery on EU gas and electricity markets in 4th quarter 2023. [online] 2024 [cit. 2025-04-18]. Dostupné z: https://energy.ec.europa.eu/news/quarterly-reports-confirm-significant-recovery-eu-gas-and-electricity-markets-4th-quarter-2023-2024-06-06_en.
- EUROSTAT. *Electricity price statistics*. [online] 2025 [cit. 2025-04-18]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?oldid=670662#:~:text=The%20EU%20average%20price%20in%20the%20second%20half,the%20EU%20since%20the%20first%20half%20of%202008>.
- Grid: magazín společnosti ČEPS*. 2022-. Praha: ČEPS, 2022-.
- HASELHUHN, Ralf a MAULE, Petr. *Fotovoltaické systémy: energetická příručka: pro elektrikáře, techniky, instalatéry, projektanty, architekty, inženýry, energetiky, manažery*,

stavitele, studenty, učitele, ostatní odborné a profesní soukromé nebo veřejné instituce a zájemce o fotovoltaický obor a energetickou nezávislost. Přeložil Anna ROHÁČOVÁ, přeložil Pavel ROHÁČ, přeložil Anna ŽENÍŠKOVÁ, přeložil Eva HOŘEJŠÍ, přeložil Jana KLAMO, přeložil Jitka HICKOVÁ, přeložil Veronika MARTINOVSKÁ, přeložil Tomáš BAROCH. Plzeň: Česká fotovoltaická asociace, 2017. ISBN 978-80-906281-5-1.

HERRERO, Sergio Tirado. Energy poverty indicators: A critical review of methods. *Indoor and Built Environment*, 2017, 26.7: 1018-1031.

Inovace programu Nová zelená úsporám. In: *Energie 21*. 16. 2023, s. 42. ISSN 1803-0394.

KALOUSEK, Jiří. Pražská energetika se NIS 2 nebojí. In: *Energetika*. 75. 2025, s. 45-47. ISSN 0375-8842.

KEUKELEIRE, Stephan; DELREUX, Tom. *The foreign policy of the European Union*. Bloomsbury Publishing, 2022.

KISLINGEROVÁ, Eva. *Cirkulární ekonomie a ekonomika*. 3, Cirkularita v době energetické a bezpečnostní krize. Expert. Praha: Grada Publishing, 2024. ISBN 978-80-247-0809-6.

KOČÍ, Jan. *Bohemia Energy – analýza příčin úpadku a indikace zvýšeného rizika ve finančních ukazatelích*. Vedoucí Barbora Rýdlová. 2023.

KOHOUT, Pavel. *Investiční strategie pro třetí tisíciletí*. Online. 6. přeprac. vyd. Investice. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3315-9.

KUBEČEK, Vladimír; BUREŠOVÁ, Lucie a ŠAFR, Karel. Energetická chudoba – způsoby měření a její rozsah v České republice. In: *Energetika*. 71. 2021, s. 160-165. ISSN 0375-8842.

KUČERA, David. Situace na trhu s elektřinou a zemním plynem a její dopady na spotřebitele. In: *Energetika*. 72. 2022, s. 148-149. ISSN 0375-8842.

LINKA, Jan a KOKSCH, Richard, BEDŘICH, Martin (ed.). *Krajinou skupiny ČEZ*. Online. Přeložil Olga NEUMANNOVÁ. [Praha]: Marvil, 2005. ISBN 80-270-2097-2.

MARIŇÁK, Sebastián. Plán REPowerEU pro transformaci evropského energetického systému. In: *Plyn*. 102. 2022, s. 170. ISSN 0032-1761.

MAULE, Petr. *Energetická bezpečnost v aktualizované Státní energetické koncepci České republiky: úloha rozvoje decentralizovaných energetických zdrojů*. Plzeň: Česká fotovoltaická asociace, 2015. ISBN 978-80-906281-0-6.

MPSV. *Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí. 2022.

NAVRÁTILOVÁ, Petra; JIŘÍČEK, Michal a ZLÁMAL, Jaroslav. *Finanční gramotnost*. Aktualizované 4. vydání. Prostějov: Computer Media, 2021. ISBN 978-80-7402-409-2.

Nová zelená úsporám Light. In: *Priorita*. 15. 2022, s. 16-17.

O ENERGETICE.CZ. *Cena elektřiny*. [online] 2025 [cit. 2025-04-18]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/energostat/ceny-aktualne>.

O ENERGETICE.CZ. *Cena zemního plynu*. [online] 2025 [cit. 2025-04-18]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/energostat/ceny-aktualne/zemni-plyn>.

O ENERGETICE.CZ. *Elektroenergetika v ČR v roce 2024*. [online] 2024 [cit. 2025-04-18]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/energostat/report/rocni/2024>.

OSIČKA, Jan; ČERNOCH, Filip. European energy politics after Ukraine: The road ahead. *Energy Research & Social Science*, 2022, 91: 102757.

OTE. *Statistika*. [online] 2025 [cit. 2025-05-18]. Dostupné z: <https://www.ote-cr.cz/cs/statistika/odchylky-elektrina?version=0&date=2025-05-17>.

PEREIRA, Paulo, et al. The Russian-Ukrainian armed conflict will push back the sustainable development goals. *Geography and Sustainability*, 2022, 3.3: 277-287.

PERNICA, Milan. Bezpečnost dodávek energie z pohledu kybernetické bezpečnosti. In: *Energetika*. 69. 2019, s. 287-288. ISSN 0375-8842.

Rada Energetického regulačního úřadu: Nové tváře ve vedení – nová tvář ERÚ. In: *Energetika*. 67. 2017, s. 265-269. ISSN 0375-8842.

ROMERO, José Carlos; LINARES, Pedro; LÓPEZ, Xiral. The policy implications of energy poverty indicators. *Energy policy*, 2018, 115: 98-108.

SKOBLÍK, Václav. Komunitní energetika: Potenciál i legislativní bariéry. In: *Energetika*. 73. 2023, s. 17. ISSN 0375-8842.

Statistická ročenka České republiky 2024. Praha: Český statistický úřad, 2024. ISBN 978-80-250-3545-0.

STURM, John; MENZEL, Kai; SCHMITZ, Jan. The simple economics of optimal sanctions: The case of EU-Russia energy trade. *Available at SSRN 4084754*, 2022.

ŠULC, Jaroslav. Energetická krize a její řešení. In: *Sondy Revue: pro sebevědomé zaměstnance a firemní kulturu*. 32. Praha: Sondy, 2022, s. 18-19. ISSN 1802-906X.

ŠULC, Jaroslav. *Obnovitelné zdroje energie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, Fakulta strojní, KEZ, 2015. ISBN 978-80-7494-235-8.

Technické a energetické audity čerpadel v průmyslové praxi. In: *Technika a trh: průmysl, technika, trh, informace, obchod*. 20. 2012, s. 8. ISSN 1210-5902.

TRADING ECONOMICS. *EU Natural Gas TTF*. [online] 2025 [cit. 2025-04-18]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/commodity/eu-natural-gas>.

TRÁVNÍČEK, Stanislav. ERÚ vydal metodiku cenové regulace pro období 2026-2030. In: *Energetika*. 75. 2025, s. 17-19. ISSN 0375-8842.

Trh s elektřinou: úvod do liberalizované energetiky. Vydání druhé, aktualizované. Praha: Asociace energetických manažerů, 2016. ISBN 978-80-260-9212-4.

TYPLTOVÁ, Hana (ed.). *Pasivní domy 2012*. Brno: Centrum pasivního domu, 2012. ISBN 978-80-904739-2-8.

VLČEK, Tomáš a JIRUŠEK, Martin. *Na vlnách změny: česká energetika a geopolitický zlom*. Brno: Books & Pipes, 2023. ISBN 978-80-7485-272-5.

VOHLÍDKOVÁ, Veronika. Fit for 55 z pohledu plynárenství. In: *Energetika*. 71. 2021, s. 279-280. ISSN 0375-8842.

Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon).

ZEMAN, Jan. K návrhu aktualizace Státní energetické koncepce ČR. In: *Energetika / vydává Český svaz zaměstnavatelů v energetice; Zväz zamestnávatel'ov energetiky Slovenska*. 59. [Praha]: Český svaz zaměstnavatelů v energetice, Roč. 1, 2009, s. 480-484. ISSN 0375-8842.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Velkoobchodní ceny elektřiny v letech 2020-2025

Tabulka 2 Velkoobchodní ceny zemního plynu v letech 2020-2025

Tabulka 3 Průměrné velkoobchodní ceny elektřiny v ČR v letech 2020-2025

Tabulka 4 Průměrné maloobchodní ceny elektřiny pro domácnosti v ČR (2020-2025)

Tabulka 5 Průměrné maloobchodní ceny zemního plynu pro domácnosti v ČR (2020-2025)

Tabulka 6: Skladba respondentů – domácnosti

Tabulka 7: Seznam respondentů, datum a forma rozhovoru – domácnosti

Tabulka 8: Seznam respondentů, datum a forma rozhovoru – firmy

Tabulka 9: Kódování odpovědi na otázku číslo 1 – domácnosti

Tabulka 10: Kódování odpovědi na otázku číslo 2 – domácnosti

Tabulka 11: Kódování odpovědi na otázku číslo 3 – domácnosti

Tabulka 12: Kódování odpovědi na otázku číslo 4 – domácnosti

Tabulka 13: Kódování odpovědi na otázku číslo 5 – domácnosti

Tabulka 14: Kódování odpovědi na otázku číslo 6 – domácnosti

Tabulka 15: Kódování odpovědí firem na otázku číslo 1 – firmy

Tabulka 16: Kódování odpovědí firem na otázku číslo 2 – firmy

Tabulka 17: Kódování odpovědí firem na otázku číslo 3 – firmy

Tabulka 18: Kódování odpovědí firem na otázku číslo 4 – firmy

Tabulka 19: Kódování odpovědí firem na otázku číslo 5 – firmy

Tabulka 20: Kódování odpovědí firem na otázku číslo 6 - firmy

Seznam grafů

Graf 1 Průměrná velkoobchodní cena elektřiny v ČR (2020-2025)

Graf 2 Průměrná velkoobchodní cena zemního plynu v ČR (2020-2025)